

Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Komiteen for Internasjonale Spørsmål (KISP) 7. og 8. mars 2005
(vedlagt)
2. Protokoll fra møte i prosjektkomiteen for KUI 19. mai 2005 (vedlagt)
3. Protokoll fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn fra møte 1³/₆ juni 2005
(vedlagt)
4. Referat fra møte i Europautvalget 25. mai 2005 (vedlagt)
5. Referat fra møte i Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM) 14.-15. juni 2005
(ettersendes)
6. Protokoll fra møte i Katolsk-luthersk samtalegruppe 20. mai 2005 (ettersendes)
7. Referat fra møte i ressursgruppen for dialog mellom Taternes Landsforening og Den norske kirke 24. mai 2005 (ettersendes)

Forslag til vedtak

Referatsakene tas til orientering.

DEN NORSKE KIRKE
 Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Medlemmene i KISP

Dato: 14.06.2005

Vår ref.: 03/152-24 AGL

Deres ref.:

Referat fra KISP-møte 7.-8. mars 05
Hotell Børsparke, Oslo.

Tilstede:

Ulla Schmidt
 Kjetil Fretheim
 Arne Dale
 Harald Gundersen
 Håvard Aagesen
 Kristin Sommer
 Raag Rolfsen
 Estrid Hesselund
 Marit Skjeggestad
 Stig Lægdene
 Anne-Grete Larsen (sekretariatet)
 Olav Fykse Tveit under sak 06/05

Forfall:

Siri Gloppen
 Sigbjørn Skåden
 Kari Jordheim

Ikke tilstede:

Karin Dokken.

KISP 01/05: Godkjenning av innkalling og forslag til dagsorden.

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjennes.

KISP 02/05: Godkjenning av protokoll fra KISP-møtet 11.-12. oktober 04.

Det ble gjort oppmerksom på at Karin Dokken var til stede på forrige møte. Under sak ..... skal mandatet for Menneskerettighetsutvalget rettes til 1ste og 3dje år av KISPs periode.

Vedtak:

Protokollen godkjennes med de ovenstående kommentarene.

KISP 03/05: Orientering om World Social Forum, med særlig fokus på gjeldsspørsmål.

Innledning ved Freddy Knutsen, tidligere KV-ansatt, nå studentprest på Hamar.

Freddy deltok blant annet med en MKR-hatt. Han har avgitt en rapport til MKR. Forumet har ikke eksistert så mange år (bare siden 2001), men har sitt utspring i kritikk mot det neolibérale paradigmet og mottoet "en annen verden er mulig". Første gang forumet møttes ble det avholdt samtidig som det økonomiske forumet i Davos. Forumet er ikke en organisasjon men et åpent møtested for utvikling av ideer for å styrke aktører i det sivile samfunn som jobber mot imperiell globalisering og som jobber for en verden med fokus på mennesker. Forumet er blitt kritisert for å være en diskusjonsklubb uten handling. Forumet imøtegår kritikken delvis ved å vise til at det ikke er en organisasjon med vedtaksrett, men heller ønsker å tilrettelegge for handlingsalternativer for grupper i det sivile samfunnet. Forumet er ikke fokusert på antiglobalisering, men på en annen globalisering basert på menneskerettigheter, kulturell utvikling og så videre.

Det var elleve tematiske områder for forumet. For hvert område/seminar ble det oppfordra til å foreslå handlingsalternativer: så langt har det kommet inn over tre hundre forslag.

Prøv, insister og stå imot var stikkordene for handlingsalternativene.

Ei arbeidsgruppe bestående av elleve menn har avgitt en prinsipperklæring om forumet. Er dette et forsøk på å kontrollere forumet?

Til neste år skal forumet avholdes i desentralisert form, det vil sannsynligvis si at det avholdes tre World Social Forum i tre verdensdeler samtidig med det økonomiske forumet neste år.

I 2007 vil forumet avholdes i Afrika.

Økumenisk nærvær

Det begynte smått i 2001, men omfatter nå mange tusen deltakere. Flere av de kirkelige nødhjelps- og utviklingsorganisasjonene er med i WSF-rådet. Det gjelder blant annet Aprovech og KV. Koordineringen har vært litt ujevn med hensyn til den økumeniske deltakelsen. Til dels har den båret preg av konkurranse og fokus på egenprofilering. I 2005 ble det gjort forsøk på å koordinere mer og fokusere sterkere på innholdet i sakene.

Det ble blant annet avholdt et teologisk forum der Sturla Stålsett deltok.

Ungdomskonferansen samla .. ungdommer og ble arrangert sammen med det latin-amerikanske kirkerådet og det internasjonale studentforbundet.

Freddy utfordra til slutt KISP på å jobbe med KVs kommende publikasjon "Agape".

Innledning ved Silje Hagerup fra SLUG

Tidligere har gjeld vært enda høyere oppe på agendaen til Forumet. Allikevel var det mange seminarer og arrangementer som handla om gjeld. Det ble blant annet tatt opp i president Lulas tale. Flere talere fra ulike hold understreka behovet for å slette gjeld dersom u-land skal kunne ha mulighet til å utvikle seg. Lanseringen av "Global call to make poverty history" samt møtet med Jubilee South og møtet mellom gjeldsbevegelsen fra Sør og Nord var viktige for gjeldsbevegelsen. Bevegelsene i Europa er svært opptatt av å endre systemet fra innsiden, mens bevegelsen i Sør er mer opptatt av radikale endringer. SLUG og KN (og MKR) har tatt stilling til spørsmålet om illegitim gjeld: det er ikke så mange andre aktører som har tatt opp denne fanen.

I 2005 er det en del milepæler som innebærer at gjeld blir satt sterkere på dagsordenen internasjonalt: FNs toppmøte om milleniumsmålene i september (blant annet Jeffrey Sachs rapport som fastslår at mange av de fattigste landene må få fullstendig gjeldsslette, samt at mange mellominntektsland må få dypere gjeldsslette). G8-møtet i Edinburgh i juli i år er også viktig. Den engelske gjeldsbevegelsen har lagt mye arbeid inn i forberedelsen av dette møtet.

Tsunamikatastrofen har også bidratt til å løfte gjeldsslette som politisk sak.

I Norge er hundreårsmarkeringen av unionsoppløsningen en sånn viktig milepæl. SLUG fokuserer på Skipseksportkampanjen der Norges utlånspraksis ikke fulgte vanlige norske lover.

Vedtak:

KISP takker for orienteringene. Det er viktig for oss å samarbeide med mennesker og organisasjoner som deler vårt engasjement for en mer rettferdig verden.

KISP 04/05: Handelsspørsmål (hovedsak)

Før selve saken ble behandla i KISP ble det avholdt et seminar med tittelen "WTO i all enkelhet - et innføringsseminar om Verdens handelsorganisasjon".

Innledning ved Harald Gundersen.

Selv om mye er kjent før forhandlingene kommer i gang kan uventa kompromissforslag komme på bordet og det er spennende hva forhandlerne velger.

Norge har som kjent offensive interesser på fisk og noen tjenester, men defensive interesser med hensyn til jordbruk. Den eneste måten å beskytte jordbruket på er subsidier all den tid tollmurer er forbudt. Norge kunne for eksempel velge å beskytte særlig viktige produkter som korn og melk. På andre produkter kunne Norge eventuelt velge å senke subsidiene på kjøttproduksjonen. Problemet er at dersom Norge gjør dette nå vil vi sannsynligvis ende opp med mer EU- og USA-mat.

Fra diskusjonen:

Innenfor WTO-systemet fins det ulike kategorier subsidier:

Gul boks: prisstøtte. Ligger nær eksportstøtte.

Blå boks: areal- og dyrestøtte. Mindre handelsvridende enn prisstøtte.

Grønn boks: forskningsstøtte, miljøstøtte etc.

Målet nå er å kutte hele den gule boksen, redusere den blå boksen og øke den grønne boksen.

Noen har foreslått å opprette en "utviklingsboks" som skal ta for seg utsatte og sårbare produkter som utsettes for billige produkter fra EU og USA.

Vi vet ikke om Norge har fremma krav om liberalisering av tjenester på helse, utdanning og vann i u-land.

Bør vi uttrykke tvil til den sterke troen på frihandel og markedet? Er ikke dette et internasjonalt motefenomen?

Er det nødvendigvis sånn at når WTO legger opp til at stadig flere områder blir kommersialisert? Det fins lokalsamfunn og familiestrukturer som markedet faktisk kan komme til å ødelegge. Vi må som kirkelig organ forholde oss til nyliberalismen som ideologi. (Raag vil gjerne bidra til denne diskusjonen – ta det på e-post)

Er ikke denne ideologikritikken tatt med i premisset om at menneskerettighetene må overordnes frihandel som prinsipp, og i understrekingen av at WTO må forankres i demokratiske prosesser i statene.

"Økonomi i livets tjeneste".

Er det mulig å hente noen kommentarer fra KISPs uttalelse til Globaliseringsmeldinga til en ingress til uttalelsen?

Handel i seg selv er verken utviklingsfremmende eller fattigdomsbekjempende. Det gjelder handel på visse vilkår. Samtidig må man unngå fallgruven på den andre sida: nemlig at proteksjonisme er et løsen for alt. Hva må man gjøre med handel for at det skal bli et redskap for å bekjempe fattigdom?

Skal vi si noe om norsk jordbruk? Det var argumenter både for og imot. Men uttalelsens bastante uttalelse om behov for å kutte i gul boks går direkte inn i debatten om norsk jordbruk.

Vi bør ikke knytte liberalisering så nært til mulige menneskerettighetsbrudd.

Bør vi gå veien om en argumentasjon som sier at menneskerettighetene har en dårligere institusjonell beskyttelse enn handelsregimet?

Bør vi ikke også si noe demokrati i WTO? Er det mulig å foreslå noe om en mulig mindre gruppe som er mer representativ og demokratisk? Så lenge demokratiproblemene er så omfattende undergraver det systemets legitimitet.

Vi bør ta inn en oppfordring til Norge om fortsatt å gi støtte til forhandlingsdelegasjonene fra u-land. I tillegg bør vi oppfordre Norge til å jobbe for opprettelsen av et fond for WTO sånn at alle land har muligheten til å delta på et reelt nivå i forhandlingene – dette fins, KISP støtter.

Det er også et demokratiproblem at WTO-forhandlingene holdes under det gamle mellomstatlige systemet der forhandlinger med fremmed makt skulle holdes hemmelig. Det passer ikke i en globaliseringsprosess som lokale bønder og andre ender opp med.

Man bruker da en dobbel argumentasjon når man sier at globaliseringsprosessen bare går sin gang.

Forslag til vedtak, utforma av handelsgruppa per e-post (NB: dette er altså ikke endelig vedtatt!):

Internasjonal handel er viktig for ethvert lands mulighet for utvikling. Likevel er det mange sider ved dagens internasjonale handelsregime som står i veien for utvikling i de fattigste landene. I løpet av de siste ti – femten åra er handelsagendaen blitt utvida og omfatter i dag nye sektorer som tjenester, investeringer, reguleringer og andre handelsrelaterte emner som f.eks. patentrettigheter. Økningen i antall internasjonale handelsavtaler vitner både om viktigheten av denne handelen og om en inkludering av langt flere land enn tilfellet var for bare ti år siden.

KISP mener det er en helt avgjørende forutsetning at det internasjonale handelsregimet utvikles innenfor rammene av de internasjonale menneskerettighetene. KISP er bekymra for en utvikling der internasjonal handel kan utvikle seg på bekostning av grunnleggende menneskerettigheter, og mener at Norge må være tydelig i å prioritere menneskerettigheter og en utviklingsfremmende agenda i de internasjonale forhandlingene. KISP vil oppfordre Regjeringa til i større grad å søke allianser med land som deler denne utviklingspolitiske agendaen, framfor de mer tradisjonelle alliansene basert på våre nasjonale næringsinteresser.

Vi ser i dag en sprikende utvikling mellom et multilateralt og et bilateralt handelssystem. I et multilateralt system er så og si alle land inkludert og det innebærer en mulighet for at små og fattigere land kan danne allianser mot de større og rikere landene. I bilaterale avtaleforhandlinger blir styrkeforholdet mellom de to partene fortere tydelig enn i det multilaterale systemet. Dette er en fordel for det mektigste landet. Samtidig er slike bilaterale avtaler ekskluderende i den forstand at stormaktene i stor grad velger sine handelspartnere og bestemmer hvilke regler som skal gjelde for hvilke land. KISP er på bakgrunn av dette bekymra for de bilaterale avtalene i den grad de går lenger enn WTO-avtalene og forplikter utviklingslandene på strengere handelsregler enn WTO-avtalene. KISP vil i den forbindelse uttrykke en særlig bekymring over den utvidede agendaen som er lagt til grunn for EFTAs forhandlinger med det sørlige Afrika (South African Customs Union). Samtidig er vi glad for at Norge prioriterer de multilaterale forhandlingene i Verdens handelsorganisasjon (WTO).

De 147 medlemslandene i WTO er nå inne i nye forhandlinger i den såkalte Doha-runden (Utviklingsrunden). Noe av ideen med denne runden er å bøte på utfallet fra forrige forhandlingsrunde hvor flestparten av utviklingslandene kom dårligere ut enn antatt. Beregninger viser at mange land ble påført store kostnader gjennom avtalen om immaterielle eiendomsrettigheter (TRIPS) og avtalen om handel med tjenester (GATS), mens de ikke fikk den tilgangen til markedene i Nord for jordbruksvarer og tekstilvarer, som de var lovet. Agendaen for disse forhandlingene er omfattende, selv om den viktigste avtalen som ødela for mange utviklingsland etter forrige runde, TRIPS-avtalen, ikke skal revideres som opprinnelig lovet. KISP vil i denne forbindelse vektlegge viktigheten av at Norge jobber for allianser med land som trenger et handelsregime også på sine egne premisser for å oppnå utvikling.

Den store gruppen med utviklingsland i WTO er ikke homogen hva gjelder handelsinteresser. Mens noen er opptatt av markedsadgang i Nord for sin eksportindustri (offensive interesser), er andre mest opptatt av å beskytte sine egne

markeder mot billig import, ofte som et resultat av subsidier og dumping. Dette truer livsgrunnlaget til landenes egne bønder og arbeidere. Norge bør i første omgang jobbe for et differensierende handelsregime som både muliggjør eksport og beskyttelse av særlige interesser. **Norge må selv være et foregangsland ved å utvikle eksportsubsidier og handelsvridende produksjonssubsidier (gul boks) og jobbe for at resten av OECD-landene følger etter.** Samtidig må fattige utviklingslands rett til å beskytte sine sensitive sektorer mot dumping slås fast i WTO-avtalene. (En kombinasjon av økt markedsadgang og 'protect and support')

KISP vil også uttrykke bekymring for det presset som legges på mange utviklingsland for å utvide tjenesteavtalen (GATS). Mange steder vil dette føre til en privatisering og liberalisering av viktige tjenester som helse, utdanning og vannforsyning, og følgelig kunne innskrenke disse grunnleggende rettighetene for de aller fattigste. Norge må jobbe for en restriktiv utvidelse av GATS-avtalen hvor utviklingslandenes rett til å unnta slike tjenester fra avtalen opprettholdes. Dette må også gjelde for bilaterale handelsavtaler som Norge inngår i regi av EFTA. Innfrielse av grunnleggende menneskerettigheter må ikke gjøres betinga av velstand.

Til slutt må Norge jobbe aktivt for en revidering av TRIPS-avtalen. Dette er lovet i avtalen fra Uruguay-runden, men har enda ikke funnet sted. I dag opplever mange fattige land at store multilaterale selskaper benytter deres tradisjonelle kunnskap og biologiske mangfold til å tjene store penger ved hjelp av patentrettighetene i TRIPS-avtalen. Norge må ta den økte bekymringen til mange utviklingsland på alvor og kreve at informert samtykke og en rettferdig utbyttedeling blir slått fast i TRIPS-avtalen. (mer om 17.3 b – biologisk mangfold – Norges holdning i tråd med EU, men ikke med de afrikanske landene)

Mens det er Regjeringas konstitusjonelle ansvar å føre forhandlingene på vegne av Norge, er det Stortinget som skal gi mandatet for disse forhandlingene. KISP vil understreke viktigheten av at prosessen med utarbeidelsen av dette mandatet blir så åpen som mulig og at alle interesser blir hørt. Videre er det viktig at Stortinget holdes løpende informert og konsultert. Internasjonale handelsavtaler dreier seg ikke bare om norske næringsinteresser, men også om utvikling for verdens fattige og sikring av deres menneskerettigheter.

KISP 05/05: Migrasjon (hovedsak).

Innleder:

Vigdis Vevstad fra Flyktninghjelpen.

Bakgrunn

Flyktningbeskyttelse er internasjonalt og har bakgrunn i internasjonal rett. Basisinstrumentet for beskyttelsen er Flyktningkonvensjonen fra 1951. I tillegg må man ha en god oversikt over menneskerettighetsinstrumentene – særlig konvensjonene (det vil si de som er juridisk bindende for statene). Andre menneskerettighetsinstrumenter kan utvikle seg til å bli folkerett gjennom internasjonal sedvanerett. Det gjelder for eksempel retten til å søke asyl som er nedfelt i FNs menneskerettighetserklæring. Flyktningkonvensjonen er det folkerettslige svaret på dette. I tillegg har man Høykommissæren og hans statutter.

I Norge er Flyktningkonvensjonen inkorporert i Utlendingsloven, paragraf 16 henviser direkte til konvensjonen. Allikevel tolkes Utlendingsloven ganske restriktivt i Norge – som i mange andre land. I tillegg er definisjonen i Flyktningkonvensjonen ganske snever – sånn at man allerede i 1951 kom med en tilleggserklæring om at andre personer som også har flyktningliknende bakgrunn bør behandles i tråd med Flyktningkonvensjonen. I Norge kalles dette ”opphold på humanitært grunnlag” (paragraf 8 – flyktningliknende grunner og sterke menneskelige hensyn, og paragraf 15). Denne betegnelsen blir en sekkepost som sannsynligvis inkluderer ganske mange som kunne fått flyktningstatus på konvensjonsgrunnlag, for eksempel kvinner som er forfulgt på bakgrunn av kjønn eller som blir forfulgt av ikke-statlige aktører (sånn ble det tolka i Norge til 1998 og i Frankrike og Tyskland opp til i fjor).

Ny utlendingslov

Den nåværende loven er fra 1988, men er allerede forelda. Utvalget som har arbeida fram det nye lovforslaget leverte den tidlig i år og den har et halvt års høringsfrist. Det er tre lovlige måter å komme til Norge som utlending; som asylsøker (eller kvoteflyktning), gjennom familieetablering eller familiegjenforening, og gjennom arbeidsinnvandring. Det er viktig å se alle disse tre gruppene som undergrupper av migranter, og å være klar over at folk kan bevege seg fra en kategori til en annen – selv om myndighetene sjelden liker dette.

Det er viktig å forstå at folk som egentlig er arbeidsmigranter har benytta seg av asylinstituttet fordi det har vært nesten eneste vei inn i Europa, men man må erkjenne at dette er noe annet.

Agenda for protection (2002) går gjennom alle de områdene på flyktningområdet der det er behov for arbeid eller endringer. For eksempel behovet for å få alle stater til å vedta Flyktningkonvensjonen.

Den ble utarbeida av Høykommissæren, men skal eies av alle, inkludert organisasjonene.

”Convention plus” er den forrige Høykommissærens (Lubbers) begrep for å peke på politiske utfordringer rundt Flyktningkonvensjonen, særlig behovet for deling av byrder mellom Nord og Sør i flyktningbeskyttelse. Dersom man skal få dette til sier Lubbers også at man må se på returspørsmålet: hvordan returnere personer til et fattig land etter avslag? Da må man balansere bistand, flyktningbeskyttelse og utenrikspolitikk. På bistandssida er denne debatten lite populær.

Utvikling innenfor EU og konsekvenser for Norge

Selv om Norge står utenfor EU tar vi del i Schengen-samarbeidet (fra 2001) innenfor EU (det har lagt under EU i 1999) og i Dublin-samarbeidet.

Fra 1999 med Amsterdam-traktaten har asylpolitikken vært et såkalt kompetanseområde for EU. På fem år, fram til 2004, skulle mange ting skje – blant annet fikk EU ti nye land som medlemmer.

Regelverket skulle inneholde en felles definisjon av Flyktningkonvensjonens definisjon av hvem som er en flyktning (”Kvalifiseringsdirektivet”) og hvem det er som ellers har behov for flyktningbeskyttelse (”subsidiary protection”). Det ble også laget et regelverk for mottaksprosedyrer (”reception conditions”) og for situasjoner for ”mass influx”. I tillegg har EU laget det famøse Prosedyredirektivet. Dette er godkjent av Kommisjonen, mens Parlamentet har vendt tommelen ned. I tillegg har Høykommissæren bedt om at

det trekkes tilbake, det samme har svært mange organisasjoner (inkludert ECRE der MKR er med gjennom CCME). Det er tre hovedproblemer i direktivet: såkalt trygge tredjeland, ei liste over trygge hjemland og muligheten for å sende folk ut av asyllandet mens anken behandles.

Det er viktig og positivt at EU har vedtatt felles mottaksprosedyrer. Det vil løfte forholdene i en del land (for eksempel Italia og Belgia) der flyktninger som ikke får beskyttelse under konvensjonen ikke får noen statlig hjelp. At EU inkluderer disse personenes behov for beskyttelse og mottaksstandarder av andre grunner enn Flyktningkonvensjonens grunn – for eksempel på bakgrunn av returforbudet i Torturkonvensjonen, betyr at mange flere flyktninger vil få statlig assistanse i Italia og Belgia.

Norge deltar også i Dublin-samarbeidet. Det mest positive med Dublin er at dokumentet fastslår at enhver asylsøknad skal behandles. Vi var med før EU tok dette inn under sitt kompetanseområdet, og vi ble med på en ny særavtale da det ble lagt inn under EU i 2004. Norge er også med i det internasjonale fingeravtryksregisteret for asylsøkere – Eurodac – som gjør det enklere å vite hvilket land asylsøkere skal returneres til.

Selv om Norge formelt er med i bare to av avtalene, vil de andre direktivene ha stor betydning for Norge. Blant annet fordi man gjennom en harmonisering av flyktningdefinisjonen kan føle seg tryggere på å bruke Dublin-samarbeidet. Det er allikevel viktig å vite at norske myndigheter har plikt til å stille spørsmål om andre land, og ingen plikt til å bruke Dublin, men kan velge å bruke den såkalt humanitære klausulen i Dublin.

Norsk politikk er blant annet sterkt inspirert av Holland og Danmark. Dette er også inspirert av frykten for å skape "dra-faktorer" gjennom en mer liberal eller human asylpolitikk i Norge enn i resten av Europa.

Fra 2001 har politikerne mindre direkte innflytelse på flyktningpolitikken gjennom opprettelsen av UNE som klageinstans istedenfor Justisdepartementet og Kongen i statsråd. I tillegg ble flyktningpolitikken flytta fra Justisdepartementet til Kommunal- og regionaldepartementet. Samtidig ligger kontrollarbeidet (samarbeid om grensekontroll og så videre) fortsatt i Justisdepartementet, og står sterkere enn flyktningbeskyttelsen. Problemet med det er at potensielle flyktninger står i fare for ikke å få prøvet sin sak.

Flyktningkonvensjonen anerkjenner at et asylkrav ikke automatisk underkjennes ved illegal entre i et land (artikkel 31), men den krever at man fremmer et asylkrav etter ankomst innen rimelig tid.

Hva skjer i Norge?

Vår statsråd lar seg ofte inspirere av ting hun ser på reiser, for eksempel i Holland og Danmark. 48-timersregelen er for eksempel inspirert av Holland. Etter denne regelen blir søkere fra visse land hurtigbehandla og søkerne skal kunne være svært raskt ute av Norge.

Statsråden har også sagt at hun ønsker en hurtigbehandling av alle asylsøkere. I følge denne regelen skal en del flere asylsøkere gjennom hurtigbehandlingen.

Statsråden har også foreslått at KRD skal få anledning til å instruere UDI på lovtolkningen. Sannsynligvis mener hun at praksis er blitt for liberal. UDI har på to år gått fra 1% innvilgelse av asyl via 5% i fjor og 10% i årets første måned i 2005. I tillegg ble det i 2004 gitt 15% opphold av andre beskyttelsesgrunner og 20% av humanitære grunner. UDI har med andre rydda opp i statistikken sin på dette området.

I forslaget til ny utlendingslov videreføres dette skillet, samt at det foreslås at alle som har krav på beskyttelse etter andre internasjonale konvensjoner skal få likeverdig flyktningstatus.

Dersom dette forslaget går gjennom vil Norge få en revolusjonert flyktningdefinisjon på linje med OAU.

De nye forslagene inkluderer også muligheten for at KRD kan klage inn positive vedtak både av UDI og UNE.

Forslagene later derfor til å gå i samme retning: innskrenkning.

Det er også gjort innskrenkninger i forhold til de som får opphold på humanitært grunnlag og deres rett til familiegjeningforening – det kreves at de har en inntekt på minst 166 000 i året.

I forhold til den nye introduksjonsloven har det blitt foreslått at familiemedlemmene til personer som har fått opphold på humanitært grunnlag ikke skal få rett til å delta i programmet.

I fjor høst sa statsråden at Norge ikke lenger kunne forventes å støtte Flyktningkonvensjonen på linje med det som ble uttalt i 2001. Flyktninghjelpen skrev brev til statsråden om dette og fikk til svar at selv om hun ikke var pådriver for endring av hvordan konvensjonen skal forstås og respekteres, så gjør hun oppmerksom på at dette kan komme til å endre seg i framtida.

Fra diskusjonen:

Asylsøkere med endelig avslag har etter Folkeretten kun krav på minimumshjelp – og det er ikke migrasjonsmyndighetene, men sosialetaten som har ansvaret.

Det er viktig å skille mellom ulike grupper avslåtte: de som har behov for domstolsbehandling av feilvurderte søknader, de som bør reise hjem og de som har behov oppholdstillatelse på grunn av langt opphold i Norge.

Det later til å vekke mindre oppsikt i offentligheten når innskrenkninger kommer nå enn tidligere.

Beskyttelse utenfor Norges grenser: det er ikke utelukkende en Hagen-debatt, men en debatt som først ble lansert av Blair i 2001. Da ble det nedstemt i Thessaloniki (særlig sterkt av Tyskland), mens nå er både Holland og Østerrike blitt svært interessert og Tyskland er også i ferd med å snu. Høykommissæren har engasjert seg i dette og foreslått at leirene ikke etableres i Nord-Afrika (på bakgrunn av den uheldige effekten dette ville ha på byrdefordelingen mellom Nord og Sør), men i randsonen av EU, i de nye medlemsstatene. De interesserte landene har imidlertid fortsatt å diskutere disse mulighetene og har knytta det til debatten om "orderly entry into the EU". Kunne man tillate for eksempel asylsøknader gjennom ambassader, eller økning av andelen kvoteflyktninger ("regional protection procedures") fra oppsamlingsleire?

Man kunne for eksempel støtte flyktningleire i Somalia, ta kvoteflyktninger derfra og legge press på Somalia til å ta imot returnerte flyktninger. Det kan stilles mange spørsmål til denne utviklingen, men den diskuteres heftig og er ikke lagt død.

Etter nedgangen i antall asylsøkere i i-land har UNHCRs Europa-sjef uttalt at ingen i-land lenger kan hevde at det fins en krise i asylsøkertilstrømningen.

Selv den nylig foreslåtte definisjonen av hvem som skal kunne være en flyktning i Norge vil ikke inkludere såkalte miljøflyktninger (selv om de faller inn under retningslinjene for IDPs).

Avskrekking som overskrift blir for dramatisk for Vevstad, det fins tilfeller der det er fornuftig å advare folk mot å reise for eksempel til Norge. Dessuten understreker hun behovet for å skille mellom ulike grupper migranter – sånn at for eksempel arbeidsmigranter må komme under en annen kategori.

I Europa står beskyttelsen av menneskerettighetene ganske sterkt gjennom Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og dens domstol i Strasbourg. Der er artikkel 3 viktig for flyktninger, fordi den forbyr tilbakesending til en del situasjoner.

Det er viktig å merke seg at de nye medlemslandene i EU måtte ratifisere menneskerettighetskonvensjonene og Flyktningkonvensjonen før de fikk bli med i EU.

Det kunne være meningsfullt at kirka involverer seg både i arbeid for og med folk som lever under jorda, samt i integreringsarbeid.

Saksbehandlingen:

Flyktningsspørsmål har vært sentralt for mange menigheters arbeid med disse spørsmålene – særlig gjennom kirkeasyl – der både prinsippene og praksisen hovedsakelig ble utvikla nedenfra.

Vi må forvente et økt press på disse sakene i framtida.

Noen nye utfordringer vil sannsynligvis inkludere arbeid for folk under jorda, samt for personer som har vært utsatt for menneskehandel.

Gjennom kontakten vi har med individer på flukt vil det komme fram en sterk kritikk av norsk flyktningpolitikk. Også fordi man mister troen på at lovverket fungerer.

Burde de etiske grunnperspektivene komme først i disposisjonen?

Kanskje ikke fordi BM har bedt om fokus på enkeltsaker.

Bør vi diskutere et rimelig tall for flyktningene vi skal ta imot?

Eller er det irrelevant all den tid beskyttelsesbehov ikke kan gis et tak.

Viktig at vi som kirke snakker med utgangspunkt i *menneskeverdet* og ikke bare om menneskerettighetene eller internasjonal rett.

Også viktig å ta opp migrasjon som ligger utenfor Flyktningkonvensjonen: blant annet menneskehandel og psykisk helse (traumer fra krigsområder).

Menneskeverdstanden må i dette dokumentet, knyttes til den verdige og akseptable behandlingen av migranter. Ellers er både gjestfrihet og forholdet til de fremmede

viktige bibelske motiver. Det gjelder også hvordan vi som kirke skal forholde seg til mennesker i nød.

Andre prinsipper som bør være viktige for oss er forholdet mellom likebehandling og relevant forskjellsbehandling, samt globale rettferdighetsspørsmål.

Det ble muntlig orientert om diskusjonen i Mellomkirkelig råds møte.

Bør det som står som innledende kapittel nå flyttes ganske langt ned i dokumentet? Burde det heller skrives som en utdyping av den politiske situasjonen?

I den innledende etikken bør det fokuseres på Gud som Skaper og Inkarnasjonen. Viktig at vi ikke begrunner teologien i enkeltvers, men i de "store tingene".

- jo, men man kan allikevel hente opp deler av den profetiske tradisjonen fortolka i lys av evangeliene.

Det må være grunnlag i ressursdokumentet for evt. å bruke teksten i menigheter og eventuelt som bakgrunn for andakter etc.

Gjестfrihet: hvordan tar vi imot mennesker? Det fins en matthet i mange menigheter, som veldig fort retter fokus mot hvordan vi blir kvitt folk som går inn og blir i menighetene våre. Hvorfor har det blitt sånn? Det er jo ikke sånn vi behandler andre som kontakter oss – for eksempel folk som er på randen av selvmord. Det er utenkelig å fatte et prinsippvedtak om at en menighet ikke behandler sånne henvendelser, men det har man tillatt seg med hensyn til asylsøkere.

Jesus selv var politisk flyktning som barn.

Det som står om internasjonal rett må kvalitetssikres.

Viktig at vi knytter et bånd mellom globaliseringsrefleksjonene og det ansvaret vi i Norge må ta for dem som faktisk kommer til oss.

En del av globaliseringsutviklingen har vi også ansvar for.

Det bes om at hver enkelt som kommenterer ikke skriver sine kommentarer inn i teksten, men lager et separat dokument med sidehenvisning til dokumentet som er sendt ut.

Vedtak:

KISP slutter seg til forslaget til struktur på migrasjonsdokumentet og Migrasjonsgruppa vil ta KISPs kommentarer med seg i det videre arbeidet. KISP vil bli med på den videre diskusjonen per e-post og gjennom møter i KISP/AU.

KISP 06/05: Nedrustning og ikkespredning av atomvåpen (prosess-sak).

MKR's generalsekretær Olav Fykse Tveit orienterte kort om mottakelsen av KISPs uttalelse om nedrustning og ikkespredning. Det er viktig å merke seg at problemstillinger knytta til atomvåpen og faren for spredning fortsatt er relevante i dagens verden. Formatet på uttalelsen passa godt inn i det politiske systemet fordi den var kort og godt poengtert. KISP bør merke seg at komiteens arbeid blir brukt av folk som ønsker seg både en kristen etisk refleksjon og et politisk relevant fagarbeid. I oppfølgingen av denne saken kan uttalelsen fra oktober brukes videre, samtidig som man berømmer den norske regjeringas innsats i New York i november.

Kort innledning ved saksordfører Raag Rolfsen

Det som kan stå som en overskrift før årets Tilsynskonferanse i mai er "sammenbrudd eller gjennombrudd" – det nytter ikke å forsøke å opprettholde status quo, man må gå videre siden terrenget stadig forandrer seg. Det er heller ikke mulig å skille nedrustning fra spredning, slik USA ønsker å gjøre. Dersom man ikke får til nedrustning bidrar det til spredning av atomvåpen fordi det gir signaler til land uten atomvåpen om at disse er "essensielle for fred" (jamfør Nato-doktrinen og KVs anliggende under sitt Norgesbesøk våren 2004), derfor må de holdes sammen.

Ny utvikling inkluderer Nord-Koreas innrømmelse av sitt atomprogram. Vi må dessuten tenke grundigere gjennom hva det innebærer for Norge å befinne seg under atomparaplyen selv om vi ikke selv har atomvåpen (jamfør dokumentet "Bust or breakthrough" i sakspapirene).

Fra diskusjonen:

Det ligger kimer til nedrustning i Natos "tretten steg", men samtidig foreligger det ikke noen tidsplan sammen med denne, og det behøves! Det er om, mulig, enda viktigere enn en revisjon av Natos doktrine som fastslår at atomvåpen er essensielle for fred.

Vi jobber videre både med brev til beslutningstakere og byråkrater, samt med å skrive en kronikk.

Vedtak:

(Dette vedtaket er godkjent av MKRs generalsekretær og har vært offentliggjort i flere sammenhenger.)

Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) var samlet til møte møte 7.-8. mars 2005. Komiteen uttaler følgende:

KISP engasjerte seg i fjor høst for at Norge skulle stemme ja til NAC-resolusjonen i FNs førstekomité, og registrerer med glede at Norge som et av flere NATO-land modig stemte ja til denne resolusjonen.

2005 er et viktig år for arbeidet med nedrustning og ikkespredning. I tillegg til Tilsynskonferanse for Ikkespredningsavtalen i New York fra 2. til 27. mai, er det til høsten møte mellom NATOs statsledere. KISP er opptatt av at Norge skal innta en helhetlig posisjon på nedrustningsspørsmål, både i den pågående tilsynskonferansen og i arbeidet med å revidere NATOs doktrine slik at den taler entydig om at atomvåpen ikke skal være en del av alliansens strategi.

Som NATO-land uten atomvåpen, men under NATOs atomparaply, har Norge en viktig rolle å spille.

KISP vil oppfordre Norge til å innta følgende posisjon på atomnedrustningsspørsmål:

- *Norge må fastholde sammenhengen mellom vertikal og horisontal spredning av atomvåpen. Atomkraftene må ta sin klare del av ansvaret i forhold til nedrustning.*
- *Norge må stå sterkt på en full implementering av de 13 skrittene til nedrustning.*
- *Norge må arbeide for tilbakerulling av atomkapasiteten til nye atomland.*

- *Norge må være pådriver for nødvendige skritt for å forhindre horisontal spredning av atomvåpen.*
- *Atomstater som ikke er parter til NPT må settes under press i forhold til nedrustning og ikkespredning.*
- *Norge må aktivt støtte en styrking av det internasjonale regimet for nedrustning og ikkespredning av atomvåpen*

KISP 07/05: Finnmarksloven (orienteringssak)

Uttalelsen skal sendes over til alle medlemmene i Justiskomiteen og det vil bli bedt om et møte med komiteens leder. Uttalelsen bør også sendes ut til media – særlig i Nord-Norge. Samtidig vil det bli laget et brev som går til Dnk i Finnmark/Nord-Hålogaland.

Vedtak:

KISP tar informasjonen til etterretning og er glad for at behandlingen av Finnmarksloven fortsatt følges av flere organer i Den norske kirke. KISP vil nok en gang understreke at en politisk løsning på denne saken må ligge innenfor Folkerettens krav.

KISP 08/05: Idemyldring om aktuelle saker fra KISP

Fra diskusjonen:

Hvor skal vi hente temaene vi jobber med? Det kan være både fra lokalmenighetene og fra internasjonale økumeniske organisasjoner som KV: for eksempel passer handelstemaet i lokalmenighetene (et viktig tema også for Ecumenical Advocacy Alliance), miljø på Vestlandet, mens AGAPE-dokumentet ventes fra KV. Arbeid med handel kan også knyttes til Tusenårsmålene. Migrasjon kan knyttes til konflikt/krig og fred.

KISP bør også jobbe mot det politiske miljøet – med Utlendingsloven for eksempel.

Det er viktig at vi bruker hverandres spisskompetanse inn i KISPs arbeid.

KISP må tenke på seg selv som en viktig premissleverandør til Kirkemøte-saken om migrasjon.

KISP bør følge migrasjonssaken også til høsten, selv om vi vil ha sendt fra oss våre papirer på det tidspunktet.

Det er også mulig å tenke på hvilke saker som bør løftes opp på KVs generalforsamling, for eksempel klimaendringer. KV har blant annet jobba med det som skjer i Stillehavet. Norge er i en spesiell situasjon som oljeproduserende land uten å være med i OPEC.

Hiv og aids. Dette er det andre store temaet Ecumenical Advocacy Alliance jobber med. Men der er det kanskje gjort nok andre steder i kirka?

Er det mulig for KISP å unngå å løpe etter norske medier og ligge i forkant av utviklinger som trenger offentlig oppmerksomhet?

- Kongo er et område som får ekstremt lite oppmerksomhet. Er det mulig å samarbeide med Fredsplattformen og Norges kristne råd?

Fattigdom bør alltid ligge som et viktig etisk problem. Det ligger under i mange saker. I tillegg bør fred og forsoning være et viktig tema blant annet med teologisk refleksjon rundt forsoning.

Tiåret mot vold – 2005 er et år for evaluering av tiåret, med en kursjustering for de neste fem åra.

Det er også et FN-tiår underveis for en fredskultur for verdens barn. Mange land har nasjonale komiteer. I Norge har det skjedd svært lite.

Menneskehandel er et annet mulig tema.

Strategi: hvordan føre de viktige diskusjonene som skjer i KISP ned på menighetsnivå og til andre i Dnk? Nettverkskompetanse.

Kommentar fra KUI: dette er en sentral oppgave for KUI, og man kan tenke samarbeid her.

Konflikter knytta til vann.

KV-seminar om gjensidig avhengighet i Norge i april. Noe å ta med videre?

KISP bør både kunne løfte ting inn i KV, men også følge aktivt med på hva som skjer i KV som er relevant å tilpasse til norske forhold.

Viktig også å jobbe grundig med ting, heller enn å spre seg for tynt – fordi da får man ikke til en like stor faglig dyktighet. Sårbarhet og sikkerhet er ett sånt område. Derfra kommer en god del premisser som kan brukes av andre aktører i Dnk. Det gjelder også migrasjonssaken – som kan gi premisser også til det økumeniske nettverket for integrasjon av flyktninger.

Vedtak:

KISP/AU gjennomgår denne idemyldringen på sitt neste møte.

KISP 09/05: Orienteringer om protokoller og referater.

Det ble orientert om videre oppfølging av KUIs arbeid med (konfirmant-)heftet Positiv, og sangverksted for kontekstuelle salmer fra Sør i samarbeid med Kirkenes verdensråd og Det lutherske verdensforbund. KUI har også skifta navn. KUI beholdes som merkenavn og logo, mens det nye navnet blir "Den norske kirkes nord-sør informasjon". U-landssøndagen har også nytt navn: nord-sør søndagen.

Ei arbeidsgruppe nedsatt av MKR og bestående av ett medlem fra KISP og ett fra Teologisk nemnd, har begynt arbeidet med en uttalelse om teologi og Midtøsten. Det tas sikte på enn noe kortere uttalelse enn den Norsk teologisk samtaleforum (under Norges kristne råd) er i ferd med å utarbeide. Israelsmisjonen har også skrevet et prinsippdokument som danner noe av bakgrunnen for at MKR nå tar dette initiativet. Målet er å få et ganske klart dokument innen neste KISP-møte i oktober.

Heftet "Rettferdig fred" ble presentert og det ble påpekt at det er behov for at kirkelige ansatte kan få permisjon med lønn for å delta i Ledsagerprogrammet. Er dette en sak for Bispemøtet?

Det ble også orientert om at det er nedsatt ei skrivegruppe til migrasjonssaken som planlegges til Kirkemøtet.

Vedtak:

Protokollene og referatene tas til orientering.

KISP 10/05: Eventuelt.

Vedtak:

Det ble orientert om følgende møter og seminarer:

Lansering av Kirkelig allianse for rettferdige handelsregler 17. mars i Oslo.

MRU-møte 28. april 1200-1600. Presentasjon av to parallellrapporter til FN: om barns rettigheter ifølge Barnekonvensjonen, og en om Norges utenomterritorielle forpliktelser etter Konvensjonen for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Calle Almedal fra UNAIDS kommer til Norge i mai, og det inviteres til åpent seminar.

8. oktober arrangerer MKR Europa-seminar med Erkebiskopen av Canterbury, Rowan Williams, som hovedinnleder.

Generalsekretær i Churches' Commission for Migrants in Europe, Doris Peschke, vil også delta.

Neste møte:

13. og 14. oktober.

Med vennlig hilsen

Ulla Schmidt
KISP-leder

Anne-Grete Larsen
førstekonsulent
Direkte innvalg: 23081277

DEN NORSKE KIRKE

Den norske Kirkes nord/sør-informasjon (KUI)

KUIs prosjektkomité
Mellomkirkelig råd
KISP

Dato: 03.06.2005

Vår ref.: 03/25-24 EH

Deres ref.:

Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomité torsdag 19. mai 2005 kl.11.00-15.00

Sted: Kirkens Hus, Rådhusgt.1-3, møterom 1 C

Til stede:

Kari Jordheim (leder), Jan Bjarne Sødal, Torill Rusaas, Inger Kjersti Lindvig (fra kl 11.30-13.30), Britt Arnhild Lindland, Ola Smeplass, Signe Kvamen, Knut Refsdal (NKR), Svein Erik Tøndel Andersen (KN), Estrid Hessellund (sekr.)

Forfall:

Ketil Michelsen, Vigdis-Merete Rønning (FGI).

Åpning: v. Ola Smeplass

Sak 9/2005: Godkjenning av saksliste og protokoll fra siste møte.

Vedtak: Protokoll fra møte 1.mars 2005 og dagens saksliste ble godkjent.

Sak 10/2005: Orienteringssaker:

- a) Diakoni-samling Sør-Hålogaland bispedømme (Mosjøen) 3.-5.6.:
Daglig leder deltar med innspill på seminar og gudstjeneste.
- b) MKRs møte i Stavanger 26.-27.5.: KUIs årsrapport & regnskap 2004 + Virksomhetsplan 2005 er til godkjenning. Andre saker, forberedt av KUI: Oppfølging av hiv/aids-saken på KM2003; Bispedømmenes samarbeidsavtaler med andre kirker.
- c) UKM i Alta 16-20.6.: Daglig leder deltar med presentasjon og markedsføring av "Positiv"-boka.
- d) Daglig leder deltar som repr. for Dnk på årsmøtet for Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer i Danmark, 10.-12.6.

Sak 11/2005: Årsrapport og regnskap 2004

Årsrapporten har vært sendt rundt til komiteens medlemmer for kommentarer. Den endelige rapport, som ble sendt til revisor sammen med regnskapet, var vedlagt innkallingen. Revisorberetning ble sendt ut før møtet. Regnskapet for 2004 ble godkjent på siste møte (sak 4/2005). – Årsrapport & revidert regnskap skal godkjennes av MKR på møte 26.-27.5. og sendes til NORAD innen 31.5.

Vedtak: KUIs prosjektkomiteé godkjenner KUIs årsrapport/styreberetning og regnskap for 2004.

Sak 12/2005: Årets prosjekter og fremdrift

2.1. Nettsidene: KUI får en ca. 10 % andel i den nye nett-journalist i Kirkerådet som skal arbeide med bl.a. trosopplærings- og gudstjenestereformen. Johannes Nag (25) er ansatt og begynner 23.mai.

2.2. Globalt gudstjenesteliv:

- Nord/sør-søndag: liturgisk materiell lages og vil fokusere på TV-aksjonens tema ("Drømmefanger" -vold mot kvinner). TV aksjonen er 23.okt. Omtales i Menighetssending 2/2005 og legges ut på nettet i løpet av juni.
- MR-søndag: utsettes til etter sommerferien.
- Skaperverkets dag (trefoldighetstiden): Liturgisk materiell lages til utsendelse i Menighetssending 2/2005. Legges ut på nettet medio juni. Ressursgruppen for Forbruk og rettferd i Nidaros hadde invitert til inspirerende workshop 8.april, som ble en god start på prosessen. Den nasjonale arbeidsgruppen for Forbruk og rettferd har fått oppgavene rundt Skaperverkets dag delegert fra Nfg (Nemnd for gudstjenesteliv). Daglig leder inngår i denne gruppen og i redaksjonsgruppen for Skaperverkets dag.
- "SYNG HÅP!" –CD'en er produsert og ble lansert i Risør 1.mai. Daglig leder har deltatt på diverse Syng-håp-arrangement i april-juni (Larvik, Nordstrand, Ullensaker, Kirkens hus, Hamar, Kolbotn, Mosjøen, Alta...) Flere av komiteen medlemmer har også deltatt i markedsføringen ulike steder i landet.
- Globalt kontekstuel salmeverksted, 28.-31.8.2005 (orientering var vedlagt innkallingen). Det arbeides nå intenst med både program og logistikk. KN vil være behjelpelig med praktisk veiledning vedr. innreise.
- Gudstjenestelivet på KM 2005: Dette skal speile kirkemøtets hovedtema "En misjonerende kirke" og legge vekt på skatter og impulser fra kirker i Sør. Daglig leder er bedt om å ha hovedansvaret sammen en dansk-norsk arbeidsgruppe.

2.3. Vennskapsmenigheter

Det ble gitt muntlig referat fra Vennskapskonferansen i Hamar 29.-30.april. Rapport m. evaluering vil komme etter arrangementkomiteens møte 13.6.

2.4. Kultur møter og besøk fra Sør : se Globalt kontekstuel salmeverksted ovenfor.

2.6. Tiår mot vold: Bygg freden! *Knut Refsdal* orienterte om at man har skiftet kurs etter midtveiseevalueringen: å integrere temaet i alt som gjøres (MOD-kurs, Flyktningenettverk, Fredsplattformen, TV-aksjonen..) istf å satse på spesielle prosjekter. Erfaringen tilsier at det nytter ikke med for mange nye "merkevarebygginger".

2.7. Forbruk og rettferd.

Nasjonal arbeidsgruppe for "Forbruk og rettferd" har hatt sitt 2.møte 5.april. Referat var vedlagt innkallingen. Det planlegges konferanse for alle ressursgruppene 12.-13.nov. i forkant av Kirkemøtet. Det arbeides aktivt med materiell til Skaperverkets dag.

2.8. Kunnskaps om Nord/Sør-spørsmål:

- "POSITIV". Bibelrelatert hiv & aids-materiell for ungdom. Boken er ferdig og var vedlagt innkallingen. (Se sak 15/2005).
- Øvrig oppfølging av KM-saken om hiv & aids (saksdok. til MKRs møte var vedlagt innkallingen).
- Norden-FOCCISA (hiv & aids): *Jan Bjarne* orienterte om prosjektet og om de utfordringer som ligger i et slikt konkret nord/sør-samarbeid.

- Møter med Calle Almedahl, UNAIDS Geneve: på Kirkeledermøte 23.5. i NKR, arbeidsmøte internt på Kirkens hus 24.5., seminar på Diakonhjemmet 25.5. om Kirkens rolle i nord og sør i forhold til hiv/aids-utfordringene.

2.9. *Prosjektstøtte (se sak 13/2005)*

2.10. *Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål:*

"Solidariske skritt": Statusrapport fra IKO-forlaget var vedlagt innkallingen. Heftet ferdigstilles høsten 2005.

2.11. *Kompetanseheving:* Daglig leder arbeider med planlegging av en studietur til Tanzania (Ruhija Evangelical Music Academy) og Kenya i oktober (uke 42 og 43).

2.12. *Internasjonale spørsmål i kirkelig utdanning (se sak 14 /2005).*

2.13. *Nettverk .* Fra RORGs årsmøte var vedlagt info om Development Education-opplegget, som KUI vil være engasjert i i RORG-sammenheng sammen med Vennskap Nord/sør, Folkehøgskolerådet og IGNIS. Men også KUIs prosjektkomité bør følge tematikken opp: hva forstår vi ved utviklingspedagogikk? (mål, innhold, arbeidsmetoder).

Vedtak: Development Education / utviklingspedagogikk/folkeopplysning tas opp på et senere møte.

Sak 13/2005: Søknader om prosjektstøtte

a) *Søknad fra Changemaker til prosjekt "Sommer-SNU" (Sør-Nord-Utviklingsseminar)*

Vedtak: Det bevilges kr. 10.000,- til prosjektet under henvisning til KUIs retningslinjer for informasjonsstøtte.

b) *Søknad fra Brumunddal og Veldre menigheter til prosjekt "Internasjonalt perspektiv på konfirmanttida og ungdomstida".*

Vedtak: Det bevilges kr.10.000,- til prosjektet under henvisning til KUIs retningslinjer for informasjonsstøtte.

c) *Søknad fra Hoeggen menighet, Trondheim, til prosjekt Musikal "Det lovede landet".*

Vedtak:

Det bevilges kr. 8.000,- til prosjektet under henvisning til KUIs retningslinjer for informasjonsstøtte.

d) *Søknad fra Sør-Fron kyrkje om støtte til seminar om menneskerettighetssituasjonene og korrupsjon i Burkina Faso og regionen Vest-Afrika*

Vedtak:

Det bevilges kr. 8.000,- til prosjektet under henvisning til KUIs retningslinjer for informasjonsstøtte.

e) *Søknad fra KFUK/KFUM-Global om støtte til Global Week 2005*

Vedtak: Det bevilges kr.10.000,- til prosjektet under henvisning til KUIs retningslinjer for informasjonsstøtte

f) *Søknad fra Bodø Domkirkes Ungdomskor om støtte til korprosjekt
Sør-Afrika aug. 2005*

Søknaden var sendt, men ikke mottatt i møtet. Den ble unntaksvis sendt komiteens medlemmer pr e-mail i etterkant med hurtig svarfrist. 6 av 8 stemmeberettigede svarte positivt. (2 svarte ikke).

Vedtak: Det bevilges kr. 8.000,- til prosjektet under henvisning til KUIs retningslinjer for informasjonsstøtte.

Sak 14/2005: Strategi for internasjonale spørsmål i kirkelig utdanning.

Inger Kjersti Lindvig har lest og gjennomgått læreplaner fra de ulike kirkelige utdanningsinstitusjoner for prester, kateketer og diakoner, med utgangspunkt i Dnk's strategiplan og med henblikk på integrering av temaene fred, rettferd og vern om skaperverket.

Funnene viser at disse temaer er lite integrert og at "den verdensvide kirke" er ganske fraværende – med noen hederlige unntak.

Der det finnes (i innledningskapitler og fagplaner), er språket og litteraturen meget vestlig orientert (vi/de-tenkning, hjelpearbeid for mennesker som objekter, gjensidighet fraværende, det flerkulturelle som et problem, ikke en ressurs, det verdensvide kirkefellesskap ikke reflektert som en ressurs, mv.)

Komiteen drøftet dette og veien videre. En mulighet er å alliere seg med folk med "tyngde" (Jan Olav Henriksen, Atle Sommerfeldt, Kjell Nordstokke o.a.) og å invitere til en *åpen konferanse* (jan/febr.2006).

Målgrupper:

forstandere, rektorer, dekaner (ansvar for lærestedets ideologi)
folk med ansvar for fagplanarbeidet
lærere
studenter

Målsetting: Å åpne for viktigheten av å integrere den verdensvide kirkeforståelse og det internasjonale diakonale aspekt inn i læreplanarbeidet ved de kirkelige utdanningsinstitusjoner.

Metode: åpningsforelesning om hva det vil si å være kirke i dag i en global kontekst, og hvilke konsekvenser det skal ha for lærestedene.

Idé-dugnad / utveksling av ideer. Hvordan får vi dette til?

Framdrift: Kari J. og Estrid tar kontakt med Atle Sommerfeldt og Jan Olav Henriksen innen neste KUI-møte. Videre må NKR involveres (Ørnulf Steen) med henblikk på økumenikken og de øvrige kirkesamfunn i Norge.

Drøftes videre på KUI-møtet 20.9.05 (dato og plan for konferansen, kontaktnett, brev etc).

Et annet spørsmål ble berørt, som egentlig ikke er KUIs sak: Hvordan følges Dnk's strategiplan generelt opp i forhold til lærestedene – fra Dnk's side? Estrid tar spørsmålet videre til sekretariatet i MKR og KR.

Sak 15/2005: Positiv- stempling, seksualitet, hiv&aids.

Boka og referat av siste møte i arbeidsgruppa var utsendt som vedlegg.

Komiteen hadde mange positive kommentarer til boka (viktige temaer tatt opp på en måte som er åpen for samtale, enkel lay out, brukervennlig). Spesielt ble temaet

seksualitet og kjærlighet nevnt som et viktig bidrag til den generelle samlivsdebatten i kirken.

Komiteen drøftet den videre oppfølging og implementering av boka. Kateketer er en viktig målgruppe for å nå ut til konfirmantene. Folkehøyskoler ble også nevnt som en målgruppe. Det ble foreslått å lage en liten brukerveiledning og legge ut på nettet, samt oppfordre brukere til å sende inn "Slik gjorde vi"-tips.

Sak 16/2005: Den norske kirkes nord/sør-informasjon (KUI)

– Nytt navn og ny informasjonsbrosjyre

Som følge av det nye navnet må det tas en del nye grep som styreleder og daglig leder har drøftet:

1. rettelse i alle elektroniske ledd (jass, nettsider, logo m. navn ...)
2. klistremerke m. navn, logo, ny adresse
3. utstillingsplakat
4. visittkort
5. informasjonsbrosjyre på norsk og engelsk

Komiteen var bedt om å gi innspill til informasjonsbrosjyren. Gammel brosjyre (1995) var vedlagt innkallingen.

Innspill:

- må være en "teaser" / vekker
- må ha færre fakta enn den forrige brosjyren
- må fokusere på KUIs fire hovedsøyler: Globalt gudstjenesteliv, Vennsaksarbeid, Hiv&aids, Forbruk&rettferd + Prosjektstøtte + Materiell
- må gi informasjon og skape nysgjerrighet
- kan gjerne ha gode små sitater, bilder og farger
- må peke tydelig til nettstedet www.kui.no
- gjerne et lite handy format (folder)

Vedtak: Signe og Estrid utarbeider et forslag, som sendes på høring i komiteen.

Sak 17/2005: Eventuelt og neste møte

Neste møte: 20.september kl. 11.00-16.00 (NB merk utvidet møtetid.)

Årets siste møte: 22.november kl. 11.00-16.00 – med etterfølgende middag.

Med vennlig hilsen

Kari Jordheim /sign/
Leder KUIs prosjektkomité

Estrid Hessellund
Daglig leder KUI
Direkte innvalg: + 47 2293 2888

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Telefon: styreleder Jan Benj. Rødner 23 33 26 60 koordinator Anders Huuse Kartzow 23 08 13 40

Referat fra møte i Samarbeidsrådet 16. juni 2005, i Bergstien 13 hos Det Mosaiske Trossamfund.

Til stede

Britt Strandlie Thoresen	Baha'i-samfunnet
Egil Lothe	Buddhistforbundet
Hoa Tran	Buddhistforbundet
Ingrid Vad Nilsen	Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd
Jan Benj. Rødner	Det Mosaiske Trossamfund
Marit Kromberg	Norges Frikirkeråd
Vigdis Merete Rønning	Norges Frikirkeråd
Jens-Petter Elvestad	Holistisk Forbund
Kathrine Stenberg	Holistisk Forbund
Lars Gule	Human-Etisk Forbund
Bente Sandvig	Human-Etisk Forbund
Karima Solberg	Islamsk Råd
Are Svendsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Espen Lynne Amundsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Gørild Beatrice Bendixen	Kristensamfunnet
Kristen Thomassen	Kristensamfunnet
Anders Huuse Kartzow	Koordinator (ref.)
Torstein Seim	tidl. koordinator

Før møtet:

- **Jan Benj. Rødner fortalte om huset. DMT serverte middag!**
- **Bente Sandvig, medlem av Gjønnes-utvalget, informerte om utvalgets arbeid og svarte på spørsmål.**

1 Godkjenning av innkalling, sakliste og saker til eventuelt

Ingrid Vad Nilsen syntes det var et problem at pkt. 8 og 9 kom på saksliste bare to dager før møtet. Problemet er at medlemmene av styret ikke rekker å forberede seg og ha nødvendig ryggdekning fra organisasjonen sin.

2 Godkjenning av STL referater fra 14. mars

Årsmøteprotokoll var ikke vedlagt sakspapirene og ble delt ut og gjennomgått i plenum. Godkjent uten merknader.
Det ble foreslått at vedtektene endres, slik at årsmøteprotokollen blir godkjent av to personer oppnevnt på årsmøtet. AU fremmer sak om dette til neste årsmøte.

3 Referater

- a) AU-referat fra 31. mai godkjent med utfyllende forklaring på pkt. 9: Søknad gjaldt økonomisk støtte til tros- og livssynsinkluderende

konfirmantprosjekt i Oslo Øst. Søknad avslått av AU 31. mai.

- a) AU-referat 21. april godkjent
- b) AU-referat 19. april godkjent.
- c) AU-referat 14. april godkjent.

Koordinator oppfordres til å utforme STL referat og AU referat forskjellig slik at medlemmene kan holde dem fra hverandre. (se topp tekst)

4 Orienteringer

- a) Postliste.
- b) Oslo-koalisjonen. Lars Gule informerte om at lite hadde skjedd siden forrige møte. Tilskudd fra departementet har kommet inn og skal kanaliseres til de ulike prosjektene som OK støtter/driver. Ønske om at "OK informerer om sitt arbeide" settes opp som en egen post på programmet ved en senere anledning.
- c) HL-senteret. Britt Strandlie Thoresen informerte om at HL-senteret er i ferd med å ansette forsker. Invitasjon til omvisning på HL-senteret 22. juni. Tilbakemelding om deltakelse til koordinator. HL-senteret var også egen sak på dagsorden. Se pkt. 6 referat..
- d) Rapport fra STL konferanse 6. mars 2005: "Gudsbilde, selvbilde, kjønnsidentitet" ble delt ut til alle rådsmedlemmer. Flere eksemplarer kan bestilles hos koordinator.
- e) Temahefte Kirke og Kultur fra STL konferanse 16. september 2004 "Religion i det offentlige rom" ble delt ut til alle medlemsorganisasjoner.
- f) Livssynskalender utgitt av Anti-rasistiske senter og Utdanningsetaten i Oslo, der ulike tros- og livssynshøytider er markert. Koordinator informerte at kalenderen ikke har blitt sendt til STL til høring da kalenderen er gått i trykken. Anti-rasistisk senter var imidlertid interessert i samarbeid om neste års kalender..
- g) Se 4c)
- h) Trosfrihetskonferanse 8. november 2005. Koordinator informerte om at arbeidsgruppe jobber med tema og form på konferansen. Enda litt uklart hva tema for konferansen konkret vil være. Tilbakemelding om at dato for konferansen ikke passet for STLs medlemmer i Gjønnnesutvalget. Arbeidsutvalget bes å se på annen dato og snarest sette tema og form på konferansen
- i) STL-forum 18. oktober og 22. november. Koordinator informerte. Usikkert om de forespurte deltakere kan være med på forummøte 18. oktober. Planen for dette forummøtet er å invitere en motstander og forsvarer av statskirkeordningen til debatt. STL-forum 22. nov. har ondskap som tema. Arbeidsgruppen ble oppfordret til å invitere muslimsk ev. kristen teolog til å snakke om tema for å gjøre det mer relevant for medlemsorganisasjonene.

5 Valg til valgkomite og ny representant til Oslo-koalisjonen

- a) **Vedtak:** Britt Strandlie Thoresen valgt til nytt medlem av valgkomiteen
- b) **Vedtak:** Bente Sandvig valgt til nytt medlem av Oslo-koalisjonen. Valgt for tre år.

- 6 Navnendring HL-senteret**
Samarbeidsrådet diskuterte ovennevnte sak og formuleringene i utkast til brev.
Vedtak: Samarbeidsrådet ved leder sender brev, med vedtatte justeringer, til Universitetet og De Mosaiske Trossamfund og til HL-senteret. Vedlagt: Navneendring HL-senteret.
- 7 Åpent møte kirke-stat og opprettelse av kirke-stat arbeidsgruppe**
Vedtak: AU delegeres ansvaret for å konstituere ny arbeidsgruppe for kirke-stat. Denne skal jobbe strategisk opp imot innstillingen som Gjønnnesutvalget kommer med og arrangere et åpent møte som markerer Samarbeidsrådets interesser i denne saken når innstillingen foreligger i begynnelsen av 2006. Samarbeidsrådets medlemmer oppfordres til å komme med forslag til kandidater i en slik arbeidsgruppe.
- 8 Invitasjon til å delta i planlegging av konferanse om vold i nære relasjoner**
Vedtak: AU og koordinator kan gi råd og veiledning om hvordan en slik konferanse bør arrangeres, men det ligger utenfor vårt mandat å si noe om hva som skjer i de ulike tros og livssynssamfunnene. Viktig å formidle at representanter fra ulike tros og livssynssamfunn ikke blir holdt som gisler for hva som skjer/ikke skjer i forhold til denne tematikken i tros og livssynssamfunnene.
- 9 Østlandske lærerstevne**
Vedtak: Samarbeidsrådet stiller opp på stevnet og kommer med innspill til arbeidsgruppen om hvordan dette skal gjøres. Understreket at vi profilerer Samarbeidsrådet på standen og ikke de ulike medlemsorganisasjonene. Flere var villige til å sørge for bemanning av standen: Holistisk Forbund, Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige, Det Mosaiske Trossamfund. Det utarbeides budsjett for eventuell søknad om støtte fra undervisningsdepartementet.
- 10 Tolkning av forskrifter om tilskott til tros- og livssynssamfunn**
Lars Gule la frem bakgrunnen for vedlagte notat og Samarbeidsrådet diskuterte saken.
Vedtak: Leder tar kontakt med departementet og ber om møte før sommeren for å be om at forskriften blir tolket på en bedre måte enn i Stavanger, at departementet tar opp de prinsipielle spørsmål om tilskuddsordningen til bred drøftelse og vurdering og at det blir bevilget støtte til våre medlemsorganisasjoners arbeide i forbindelse med gjennomføringen av forskriften. Det ble argumentert for at det bør være forutsigbarhet i tildeling av støtte til tros- og livssynssamfunn. Lars Gule blir med på møte og Dag Nygård fra Norges Frikirkeråd blir spurt om å være med.
- 11 Møteplan for rådsmøter STL**
Vedtak: Følgende møteplan ut året.
28. september, 27. oktober og 1 desember. AU sender ut forslag til møteplan for 1. halvår 2006.
- 12 Eventuelt**
- Skolemat: Vi gjør departementet oppmerksom på problemstillingene knyttet til servering av mat i skolen, særlig mht hvilke regler som gjelder innenfor ulike tros- og livssynssamfunn ved siden av medisinske vurderinger.

- Profileringsprogram for organisasjonen: Leder informerte om arbeidet som gjøres i forhold til å hente inn tilbud fra ulike firma som kan levere profileringsprogram til STL.

Oslo, den 22. juni 2005

Anders Huuse Kartzow
koordinator

Referat fra møtet i Europa-utvalget 25.5.2005, Kirkens Hus

Tilstede: Marit Skjeggestad, Halvor Nordhaug, Arne Sæverås, Erling Birkedal, Helen Bjørnøy, Gerd Marie Ådna

Fra sekretariatet: Tore Laugerud, Olav Fykse Tveit, Stephanie Dietrich

Forfall: Svein-Ragnvald Tjora, Margunn Sandal, Ingvill Thorson Plesner, Asbjørn Vilkenen, Torbjørn Holth, Ulla Schmidt, Anne Karin Kristensen

Forfall fra sekretariatet: Irene Tvedt, Anne-Grete Larsen, Erling Pettersen

SAK 03/05 REFERAT FRA MØTE 11. FEBRUAR 05

Vedtak: Referatet ble godkjent.

SAK 04/05: PORVOO- OG LEUENBERGFELLESSKAPET

Innledning om Porvoo- og Leuenbergfelleskapet ved Stephanie Dietrich
(se vedlegg: Sammendrag av power point-presentasjon)

Fra samtalen:

- Det ble reist spørsmål om hvordan man ser på forholdet til andre religioner i Porvoo- og Leuenbergfelleskapet. Det finnes ingen offisielt uttalt politikk eller teologisk holdning når det gjelder religionsteologi. Blokkendenser er mer en intern familiediskusjon. Fra Leuenbergfelleskapets side er det mer et ønske om å bli hørt som protestanter; at det skal være en protestantisk røst i Europa. Ikke nødvendigvis anti-islamisk/jødisk.
- Norge oppfattes som sær på en positiv måte ved å være medlem i begge fellesskapene. Argumentasjonen i Danmark/Sverige/Finland er annerledes.
- Spørsmålet ble stilt om skillelinjer mellom Sverige/Finland og Norge/Danmark er blitt større. Nedleggelsen av NØR har etter sekretariatets mening ingen store konsekvenser for det praktiske samarbeidet. Vi har et bredt nordisk samarbeid, og det finnes mange nettverk og samarbeidstiltak mellom de nordiske folkekirkene.
- Nedleggelsen av NØR har også ført til en viss styrking av de nasjonale kristne råd som koordinerende instanser for det økumeniske samarbeidet
- Spørsmålet ble stilt om hvem som målbærer de protestantiske kirkers røst når det gjelder diakonale spørsmål. Organisatorisk sett burde KEK gjort det, men Eurodiaconia og andre organisasjoner er nok mer synlige i det europeiske landskapet enn KEK.
- Det var enighet om at arbeidet i Europa burde vært samkjørt bedre for å unngå dobbeltarbeid.
- Problemet med KEK: lokaliseringsspørsmål, økonomisk krise, prioriteringsspørsmål.
- Etter manges oppfatning burde KEK-kontoret ligge i Øst-Europa. KEK oppstod for å holde kontakten med kirkene i Øst-Europa. Det har man langt på vei klart.
- EKD bruker Leuenbergkonkordien nærmest som bekjennelsesskrift
- Når Den norske kirke undertegnet Porvooavtalen, var ikke spørsmålet om kvinnelige biskoper oppe til drøfting. Man visste om problematikken, men regnet med at spørsmålet ville løse seg på litt sikt. Situasjonen i dag oppfattes som noe tilspisset, i og med at visse

miljøer i Church of England faktisk håndhever sitt synspunkt ved å stille spørsmål om hvem som har ordinert prestene som ønsker å tjenestegjøre i deres kirke.

- Det hersker stor enighet om at praksis med domprostordinasjon bør avvikles. Dette ble bekreftet av på Teologisk nemnd og MKR sine møter denne våren.
- Den katolske kirken er ikke med i KEK, men de er veldig sterk til stede i Brussel gjennom en egen diplomatisk stab. Den opptrer både som lobbyorganisasjon og ambassade for Vatikanstaten.

Vedtak: Saken drøftet.

SAK 05/05 PROGRAM FOR EUROPASEMINAR 8.OKTOBER

Fra samtalen:

- Utvalget drøftet blant annet hvorvidt Bondevik skal være innleder hvis han eventuelt ikke er statsminister. Hvis man vil ha ham som person og ikke i egenskap av statsminister, blir det annerledes. Bondevik har som politiker jobbet mye med Europaspørsmål og kirkenes/religionens rolle i politikken. Sekretariatet må sjekke ut hvorvidt man kan gjøre forpliktende avtaler med statsministeren når det gjelder møtetidspunkt etter valget, avhengig av hvem som er statsminister. Utvalget konkluderte med at Bondevik må spørres som privatperson.
- Kristin Halvorsen og Thorbjørn Jagland som innledere. Hvis de sier ja, må de ha noen i reserve i tilfelle de ikke kan.

Vedtak: Saken drøftet.

SAK 06/05 ORIENTERINGER

Svenska Kyrkan og EU. Orientering ved Olav Fykse Tveit.

Vedtak: Sakene er tatt til orientering.

SAK 07/05 FORHOLDET TIL DE ORTODOKSE KIRKENE

Orientering ved Halvor Nordhaug, medlem av "Churches in dialogue"/KEK

Fra samtalen:

- Forholdet til de ortodokse skal diskuteres på neste møte i denne KEK-komiteen.
- Det har pågått dialog mellom reformatoriske kirker og ortodokse i lang tid.
- Teologi om forholdet mellom tro og land. Evangeliserende fremstøt svært lite velkomne. "Proselyttisme" stadig viktig og omdiskutert tema.
- Evangelikal misjon mot Øst-Europa svært betent tema.
- Spiritualitet, forholdet til andre religioner i Europa (religionsteologi).
- KN har arbeidet i forhold til ortodokse i Øst-Europa – ofte bilateralt (Moskva) og økumenisk (i St. Petersburg), med hiv/aids og trafficking. KN har også hatt samarbeid med patriarkatet i Moskva om interreligiøs dialog. Veldig avhengig av hvordan de lokale myndighetene forholder seg.

- Norge har kontaktmøter med Russland ca. en gang i året, neste gang i Arkhangelsk i oktober i år.
- Problematisk når den ortodokse kirken agerer tett opp til myndigheter når det gjelder for eksempel Tsjetsjenia, samtidig må man basere seg på samarbeidet med dem for å nå frem med prosjektene sine. Hvis man møter de ortodokse kirkene, har de alltid en politisk agenda. For Den norske kirke og de diakonale aktørene i Norge handler det veldig mye om velferdstilbud til dem som er her. Som kirkelige aktører ønsker man å hjelpe ortodokse som er her til et verdig liv. Eks: Bymisjonen i Tromsø tar seg mye av sjøfolk og i Oslo trafficking. Viktig å kunne en del om ortodoks teologi

Vedtak:

- Utvalget takker for orienteringen.
- Eventuell dokumentasjon fra "Churches in dialogue"-møtet formidles til alle utvalgsmedlemmer via sekretariatet ved utsending av neste innkalling.
- Saken drøftet.

SAK 08/05 EVENTUELT: Orientering om ICCE og møteavtale

Orientering fra Erling Birkedal, IKO

ICCS (Inter European Commission on Church and School)

Løst nettverk, blanding av akademia og kirkelig akademisk tradisjon og friskoletradisjon. De nordiske landene/Mellom-Europa, lutherske, anglikanske og ortodokse deltakere. Konferanse hvert tredje år. Neste møte er i Estland 5.-9.7.2006, hvor Norge har sekretariatsansvar (IKO). Tema: "Europe- democratic citizenship and education." Det skal drøftes hvordan skal man organisere religionsundervisningen i skolen. Mange europeiske land har religionsundervisning som drives av kirkene i skoletid. Det produseres en oversikt over religionsundervisning i Europa (RE in Europa), som skal ferdigstilles innen 2006 i regi av IKO.

Vedtak: Saken er tatt til orientering.

Europautvalget foreslo at et møte i utvalget kan legges til Brussel våren 2006, og ber sekretariatet om å utrede dette.

Neste møte: 3. november, klokken 10-12, Kirkens Hus

Vedlegg

**Innledning til Europautvalgets møte 25.5.2005
om Porvoo communion og Leuenberg kirkefelleskapet**

v/ Stephanie Dietrich
rådgiver MKR

PORVOO COMMUNION

Porvoofellesskapet – Storbritannia/Irland, deler av Norden og Baltikum
Sterk regional forankring
Mulighet for utvidelse?
I utgangspunkt: nei (jfr. Forespørsel fra ELCROS)
Europeisk "Porvoo-region"

Leuenbergfellesskapet- CPCE

104 medlemskirker
Flere medlemskirker i noen land
Nederland: Sammenslåing av flere reformerte og lutherske kirker til en protestantisk kirke
(Norge: Dnk og Metodistkirken. Kanskje Frikirken på sikt?)
Delkirkene i EKD med forskjellig konfesjonell bakgrunn (luthersk, unert, reformert)
Hovedvekt på læresamtaler, dialoger, studiegrupper.
Fellesskapet bare i liten grad kjent på lokalplanet. Bare "for teologer"?
Svært grundige læresamtaler og studiedokumenter
Nå: større interesse for fellesskap mellom kirkene på flere plan –
Debatt omkring "Gestalt und Gestaltung"
GEKE/CPCE og Den norske kirke
Den norske kirke: Kirkemøte i 1999 vedtok signaturforklaringen/undertegningen av
konkordien
Eneste nordiske lutherske kirke som har undertegnet både Leuenbergkonkordien og Porvoo-
avtalen
Metodistkirken er også blitt medlem av Leuenbergfellesskapet
Problematiske: sterkt ønske om å profilere seg som "protestantisk røst i Europa", "protestantisk
synode"
Svært lite sekretariat, mye av finansieringen kommer fra EKD/tyske kirker.
Fremtid? Behov for samkjøring med andre aktører
Leuenberg av avgjørende betydning for sammenslutningen av tyske kirker – både reformerte,
unerte og lutherske
Fellesskapet viktig for protestantiske minoritetskirker i Syd/Sydpøst-Europa
Ny dreining fra læresamtaler til "praktisk kirkeliv"- eksempler:
    pastoralt besøk hos den lutherske kirken i Polen
    Prosjekt "Healing of memories" i Romania
GEKE kontor i Brussel
Aktuelle dokumenter:
"Die EU-Verfassung aus evangelischer Sicht. Eine Handreichung für die Gemeinden."
Anbefaler å støtte grunnloven fordi den bygger på verdier som er i overensstemmelse med
kristen etikk, og den forsvarer de samme verdiene
Dialog med baptistene i Europa
Misjonsforståelse
Gestalt und Gestaltung
Samarbeid med KEK når det gjelder Europaspørsmål
Kontaktmøter med anglikanere og ortodokse i Europa

Tema: "Verbischöfflichung des Protestantismus in Europa"

Generalforsamling 2006 Budapest

Tema:

Strengthening community: The Profile of Protestantism in Europe

Gemeinschaft gestalten: Evangelisches profil in Europa

Porvoo communion

Liten, men ganske sterk struktur- fastlagt allerede i avtalen:

Contact group – en fra hver kirke - møtes årlig

Primates Meeting

Church Leaders Meeting

Theological Conference

Diverse ad hoc konsultasjoner, som for eksempel om religionsteologi, ungdom, diakonatet, møte med ortodokse/KEK

Mange linker, vennskapsmenigheter, bispedømmer koblet sammen

Utveksling av prester, deltagelse i bispevigsler

Gjensidig konsultasjon ved spørsmål som berører helle fellesskapet

Jobber i nettverk, ingen sentral sekretariat, med 2 biskoper som chairperson, og 2 Contact group-medlemmer som med-sekretærer

Problemer:

forskjellig ressursituasjon i medlemskirkene når det gjelder personell og økonomi

Hvordan fattes beslutninger i fellesskapet/på vegne av fellesskapet?

Hvor stort skal fokuset på episkopatet være?

Vanskelige teologiske temaer:

Prosessen omkring kvinnelig bispetjeneste i Church of England og underkjennelse av kvinnelige biskopers ordinasjonsfullmakter

Ordinasjon ved domproster og sakramentsforvaltning ved lekfolk

Baltiske lutherske kirkers teologiske profil

Forståelsen av diakonatet, konfirmasjon

Økumenisk landskap i Europa:

"Porvoo-blokk" i Nord-Europa?

Den norske kirke har en mellomposisjon som medlem av begge fellesskap

Avsluttende refleksjoner

Behov for tydelig engasjement i begge fora.

Sammenkoblingen med KEK - trenger et sterkt KEK for å motvirke både "protestantisk synode" og "Porvoo-blokk"

Referat fra fellessamling for SMM og misjonskonsulentene/de regionale misjonsutvalg, Oslo 14-15 juni 2005

Deltagere:

Arvid Aanstad,	SMM Nord-Hålogaland
Kjetil Aano,	NMS
Hellen Tronhaugen Bechensten,	DNI
Bodil Bie,	SMM Agder
Astrid Fylling,	Bjergvin BD
Åslaug Elvebakk,	SMM-Nidaros
Arve Hansen Haugland	SMM-Bjergvin
Rolf Gunnar Heitmann,	DNI
Randi Nordgaard Hermstad,	Agder BD
Knud Jørgensen,	Areopagos
Audhild Kaarstad,	SMM (bare tirsdag)
Rolf Kjøde,	Normisjon
Marianne Kraft,	Normisjon
Gunvor Kreken,	SMM Tunsberg
Oddmund Køhn,	Areopagos/Borg Misjonsråd//SMM Oslo
Knut Edvard Larsen,	Tunsberg BD
Tore Laugerud,	SMM
Hans Tore Leithe,	Misjonsalliansen/SMM Tunsberg
Lino Lubiana,	Borg BD
Grethe Raddum,	Den Norske Tibetmisjon
Sølvi Rødsand,	SMM Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland
Gerd Karin Røsæg,	Kirkerådet (bare tirsdag)
Astrid Silnes,	Møre BD
Magne Smørdal,	NMS
Olav Dahle Svanholm,	Nidaros BD
Jill Sæterbø,	Nord-Hålogaland BD
Kjell Børge Tjemsland,	Stavanger BD
Merete Lien Utaker,	Oslo BD
Bjørn Vilberg,	Hamar BD

Møtet hadde karakter av seminarer og verksted. Det ble ikke fattet noen vedtak. Referatet tar sikte på å ta vare på det viktigste ressursmaterialet fra samlingen, og gjengir det uten bearbeiding. Referatet legger ulik vekt på de forskjellige bolkene i møtet.

Besøket hos Tibetmisjonen skjedde i organisasjonens regi og er ikke tatt med i referatet.

Møtet startet med morgenbønn i kapellet v/Audhild Kaarstad.

SMM - bolk 1: Rapporter fra misjonskonsulentene

I tillegg til rapportene hadde misjonskonsulentene etter anmodning sendt inn sin stillingsinstruks. Det inngikk som et ledd i SMMs evaluering av stillingene. En brukte mye tid i begynnelsen til å snakke om evalueringen.

Agder v/Randi N. Hermstad: Skal skape engasjement, stimulere, utfordre staber, MR osv.

- Det viktigste du har gjort i løpet av året: Evalueringen sier som sluttresultat: Har jobbet etter 3 hovedmålsettinger: Spre visjonen om misjonerende menigheter, MiB inspirasjon.

- Mest glad for: Inspirert oss til å tørre å satse mer i forhold til ungdom enn vi hadde gjort.

Seminar, opplegg på 2 folkehøyskoler. Besøk fra kirker i sør, tekstverkstad i to prostier hvert år har gitt mye spennende til samtalen blant prestene.

- Sier evalueringen noe om din funksjon i fht stab på BD-kontoret: Står ikke eksplisitt, men de har valgt å gå fra 50% til 80% misjonskonsulent og 20% saksarbeid på BD-kontoret.

Til SMM-utvalget v/Bodil Bie:

- Snakker Misjonsrådet om organisasjonene eller om misjon i kirken: For mye om organisasjonene, savner å arbeide mer aktivt mot menigheter i bevegelse.

Randi: Organiseringen av styret har vært en del av evalueringen. Vi foreslår at halvparten representerer kirken og halvparten organisasjonene. Kanskje så få som 2 og 2. Vil fortsette med arbeidsgrupper som skal være ressursgrupper for å realisere strategiplanen.

Randi har hatt en strategiplan å forholde seg til som instruks. I forhold til styring og økonomi: Må ha tett kontakt med de som sitter regionalt. Strategi for bispedømmet legges i de regionale SMM-rådene.

Andre som har planer om å gjennomføre en lokal evaluering: Nei. Knud: Misjonskonsulenten er ansatt lokalt. Evalueringen i SMM lager evalueringsskjema til misjonskonsulenter, bispedømmekontor og regionråd i SMM. Men opp til partene selv å drøfte om de skal gjøre sin egen regionale evaluering. For ikke å få en toppstyrt evaluering kan det verdifullt å benytte anledningen til å legge til rette for en del lokale evalueringer.

Astrid: Hva vil dere med det? Er det et enormt arbeid? Overordnet hensikt sentralt eller har den verdi lokalt: Tore: I SMMs strategiplan: Skal gjennomføres en evaluering. Ikke tenkt den skulle komme så raskt. Men det har vært en del ubesatte stillinger som skal besettes igjen m.m. Misjonsorganisasjonene opplever det som et problem at ting kommer til deres bord stykkevis og delt. Evalueringen skal tjene SMM som sentralt styre. Første ledd er å samle inn stillingsinstruks. Det neste skrittet er at en gruppe vil utarbeide evalueringsskjemaer. På grunnlag av de inkomne svarene skal gruppa jobbe fram innstilling til SMM i november.

Nord-Hålogaland: I 2004 gjorde vi en liten evaluering fordi prosjektperioden gikk mot slutten. En slik rapport, er det et poeng å sende den inn i det arbeidet som nå skal gjøres: Partene i SMM får ikke disse evalueringene. Så legg ved disse rapportene.

Hvorfor skal ikke det regionale SMM-utvalget også evalueres: Knud: Skjønner det skaper usikkerhet. Ligger et ønske mer fra noen enn andre å spørre: Er dette den mest formålstjenlige struktur? Vil ikke legge ned stillinger, men det kan bli tale om at vi må vurdere strukturen. Evalueringen vil vise hvordan ulike grupper (BD, misjonsorganisasjonene og misjonskonsulenten) mener at stillingen fungerer. Et slikt materiale har man aldri hatt tidligere. Det vil være av verdi at de regionale SMM bruker dette aktivt som et redskap for å videreutvikle arbeidet.

Møre v/Astrid Silnes:

- Sentralt dette samarbeidet med undervisningskonsulenten: Vi er delt inn i team. Omskiftinger og forandringer har tatt tid. Vi føler vi er på etterskudd ift det vi hadde ønsket og tenkt. Vi er sammen i menighetsteamet. Vi etterspør misjonsdimensjonen i ulike sammenhenger. Tett samarbeid i forhold til visitasen. Prøver å målbære hverandres interesser i de ulike sammenhengene vi er. Mer målrettet også i forhold til trosopplæringen. Ikke begynt systematisk opplæring der misjon er inne i trosopplæringen, men mer på motivasjonsnivå foreløpig.
- Instruksen er utarbeidet før 1997. De største utfordringene nå er besøk fra søsterkirker og internasjonalt engasjement.

Nidaros v/Olav Dahle Svanholm:

- Syns dere dette med MiB er bra? Ja, men vi har diskutert i rådet om det er en sak for SMM. Uenige. To synspunkter: Mib setter viktige anliggender for kirken, vårt ansvar for å drive misjon internasjonalt er også viktig for kirken. Spørsmålet er om SMM-rådet skal ha hånd om begge deler.
- Har du følt du har fått det integrert i bispedømmets arbeid: Får god gjenklang, gode samtaler om misjonsbegrepet i en ny tid: Misjon er noe veldig nært og viktig.

Nidaros har drøftet hvordan SMM-fellesskapet skal manøvrere mellom 6 ulike organisasjoner av forskjellig størrelse. Er det noen som kjører over noen: Det regionale SMM v/Åslaug: Har hatt en runde med opprydning av misforståelser. Olav: I hvor stor grad skal organisasjonene profilere seg ift misjon i den norske kirke? Vanskelig å gå felles ut med misjon i Nidaros under paraplyen SMMN. Organisasjonenes profil skal fram, kanskje i for stor grad. Men spenningen har også sin grunn i at vi har hatt en organisasjon som har vært dominerende og gjort en god jobb. De har hatt mesteparten av avtalene. Kanskje noen følte det var vanskelig å komme til. Hvor lenge varer en avtale osv? Dette med rullering er ikke uproblematisk. Det blir noe konkurranse. Viktig å ta det opp. Når det velges nye menighetsråd, arver man da et prosjekt?

Kjetil: Det er heller ikke misjonskonsulentens oppgave å ikke legge til rette for at den organisasjonen som har gjort en god jobb i lang tid blir skjøvet ut.

Nord-Hålogaland v/Jill Sæterbø: Kaller det misjonsrådgiver. Etter 3-årig prosjekt-periode var over: Fast basis. Annhild Fyhn kunne ikke fortsette pga helsemessige årsaker. Jeg kombinerer 50% diakoni og 50% misjon inntil 2006. Ideer til å styrke misjonsengasjementet i menigheter vil vi ha kopier av. Utfordringene i året som gikk: 1) Fortsette eller avslutte prosjektperioden. 2) I år er Misjonsalliansen med fra første år; prioriterer dem.

SMM N-H v/A. Aandstad: Misjon og tverrkulturelt arbeid i stillingsinstruksen: Den er veldig ny. Laget i mars. Men tatt utgangspunkt i jobben som Annhild gjorde. Har en del innvandrere i menigheter og fellesskap.

Oslo v/Merete Utaker: Få for å gå. Merete: Jesus tør å fokusere på de få for å nå de mange. Disiplene var sannsynligvis mellom 16 og 18 år. I forhold til Mib har vi vært opptatt av å bevege generasjonene. Bevegelse mellom de eldste misjonsentusiastene i menighetene: at de eldre vet at løftene funker og at det er kraft. Det å koble de eldre med de unge er bra. Påfyll var et første skritt for å se unge gå ut lokalt og globalt. Veldig utfordrende å jobbe i Oslo det siste året. Mye teologisk frustrasjon. Til tider tungt å arbeide med misjon. Påfyll hadde bra program. 3 menigheter meldte seg av samme morgen. 5 menigheter kom.

Stavanger v/Kjell Børge Tjemsland:

Tekstgjennomganger til jul og påske. Kan det legges inn på PFs hjemmeside? Forstår at kallskonferansen måtte utgå, men bærer samtidig på en stor sorg og forstår ikke. Trodde anliggendet å formidle kallet var så viktig at vi klarte å overse teologiske divergenser. Ønsker at vi skal klare å stå sammen som kirke i framtiden.

Rolf Gunnar: Enig i at saken er veldig viktig. Beklager at dette ikke var avklart på forhånd.

Astrid Fylling: Jeg var leder i komiteen og så ikke at det kom. Hadde også å gjøre med at de rette vedkommende ikke var til stede på de rette møtene. Det jeg syntes var vanskelig var at jeg plutselig innså at det ikke bare dreide seg om en person, men om hva som skal være kriteriene for hvem man skal ha som taler.

Kjetil: Det viser litt av hvor komplisert det er å få ting til i den situasjonen som er nå. Vi må bli flinkere til å finne måter å omgå dette på. Ingen skal kritiseres her. Alle havner i denne situasjonen. Kanskje skal vi øve oss i en raushet overfor hverandres behov for tydelighet. Må også klare å bryte kommunikative grenser. Vi har nedarvede misforestillinger overfor hverandre. Må klare å snakke tvers over eller gjennom murer. Vårt kall er kanskje nå først og fremst å formidle noe viktig om det å være kirke lokalt og globalt.

Knud: For dem som sa nei er dette et bekjennelsesspørsmål. Da er vi andre nødt til å forstå hvor tungt det er å gå ut over noe som er helt grunnleggende. Homofilt samliv er resultat av et bibelsyn som er kirkesplittende for noen. Det viktigste var å bevare SMM-samarbeidet.

Tunsberg v/Knut Edvard Larsen:

Har du bidratt til å vitalisere misjonsarbeidet: Ja, jeg har en lang liste! Vanskelig å få til samlinger der vi skal ha en inspirasjonssamling for misjon. Det må bygges opp nettverk fra biskop til grasrotplanen. Har konkret prøvd å bygge broer mellom organisasjoner og menigheter. Har forsøkt å finne felles plattformer ved å ta tid til å lytte til menighetens behov. Tre konkrete prosjekter. Normisjon har Acta i kretsen. Har utviklet et suksessrikt prosjekt til menighetsarbeid. NMS har også kompetanse på menighetsplanting. Skal starte nye menigheter i boligstrøk. Behov fra grasrota koblet sammen med behov fra NMS. For Areopagos: Stillhet i byen. Meditasjon og åndelig veiledning. Har vært engasjert i prosjekt MiB. På bispedømmekontoret har det vært spennende å se misjon som en integrert del. Har også vært vikar for Audhild.

Borg v/Lino Lubiana: Har fått 100%stilling. Er i ferd med å skape et godt samarbeid mellom organisasjonene og BD-kontoret. Hakker ikke bare løs på menigheter for å få til menighetsavtaler, jobber gjennom gudstjenesteprojekt, visitaser osv. Taler kall og sendelse ved hver vigsling. Har ansvar for disse som misjonskonsulent. Forvalter også "veien til prestatjeneste". Møter alle som skal bli prester og får anledning til å følge teologistudenter og snakke med dem om kall og tjeneste.

Bjergvin v/Astrid Fylling:

Opplevde kultursjokket stort da jeg kom tilbake fra Mali. Det at kallskonferansen ble avlyst var et nytt krøsj. Men spennende å veksle mellom å være ute og hjemme som misjonskonsulent. Får lov å holde ved like det å være misjonær. Å være misjonær og misjonsrådgiver gjør at jeg faller inn i veldig mange båser når folk møter meg. Arbeider med Alfa. Sammenhengen: Alfa-arbeidet er en måte å vekke opp troen hos de som er døpt. Alfa er litt på samme måte som Mib. Har ofte temaene "kallet": hvordan kaller Gud oss? Redskap som i Bjergvin er godt for å fortelle mennesker at troen har noe å si for livet.

Sør-Hålogaland v/Sølvi Rødsand

Misjonskonsulenten er i permisjon, er på Sri Lanka for Kfuk-kfum. Var i funksjon fra årsskiftet til han reiste ut i april. Skal tilbake i stillingen i slutten av oktober. Vil få utvidet stilling en periode. Nå ligger arbeidet stille. Sølvi jobber med bakgrunnsting.

Hamar v/Bjørn Vilberg:

Utfordringer: Reforhandlet avtalen med NMS og KN. Har ført til at vi ikke fokuserer bare rundt en stilling, men rundt misjon og internasjonal diakoni på kirkefaglig avdeling. Dette arbeidet kommer til syne flere steder i rapporten fra Hamar-BD. Fokus på ungdom. Skolepakke. Kulturell vandringsstav. Vandringer lokalt. Har fått inn både misjon og internasjonal diakoni på bred basis. Religionsdialog med ungdom. Også i forbindelse med visitaser på prostiplan. Får inn misjon og internasjonal diakoni i minst ett arrangement.

SMM-bolk 2: Verksted en misjonerende kirke

Audhild og ungdomskonsulent Øivind Holtedahl orienterte om forberedelsene til Ungdommens kirkemøte: en misjonerende kike. Sakspapir var vedlagt.

Deretter delte en seg inn i 3 grupper: ledergruppe, misjonskonsulenter og andre, og arbeidet med Utkastet til KM-dokument "en misjonerende kirke". Det ble orientert om resultatet av gruppearbeidet i plenum.

Skriftlige notater m/innspill fra gruppene er oversendt til Tore Laugerud som innspill til det videre arbeidet med dokumentet.

Miniseminar v/ Torill Edøy: En inkluderende kirke over alt

Torill Edøy er rådgiver for funksjonshemmede i kirken. Hun presenterte kursopplegget *Hvor er liv og Per Annerledes i morgenen?* Et kursopplegg beregnet på ledere i menighetene, men kan godt brukes for ungdom og for "vanlige kirkemedlemmer". Alle kan holde dette kurset.

Mennesker med fysiske og psykiske funksjonshemninger har vært i verden til alle tider. Ordene en har brukt om dem har vært ulike. De har ofte vært utsatt for utstøting og utryddelse, men Jesus brøt radikalt med sin samtid, også når det gjaldt å møte mennesker med funksjonshemninger. Han representerte noe nytt og forbilledelig.

Hva kjennetegnet Jesus i hans møte med funksjonshemmede ?

- Han ser det enkelte menneske. En folkemengde er aldri en folkemengde men ett og ett menneske som alle er like viktige og elsket av Ham.
- Jesus ser hele mennesket, ikke bare den fysiske delen.
- Han så lengselen etter å få livet tilbake - den åndelige dimensjon i livet som var tatt fra dem av datidens syn på sammenhengen mellom synd og sykdom.
- Han så behovet for å være en del av fellesskapet - lengselen etter familie og venner.

- Han bruker forskjellige strategier for å møte ulike mennesker. Jesus tar på alvor at menneskene er forskjellige og derfor reagerer ulikt. Men det er nok bare han som kan treffe blink med hvert eneste møte, og som kan klare å unngå å såre.
- Noen av hans radikale metoder bør ikke etterfølges, for eksempel å smøre gjørme på øynene til en blind ! Det som bør etterfølges er den respekt og omsorg Han møter hver enkelt med.
- Han møter hver enkelt med guddommelig kjærlighet. Jesus tar seg tid til den enkelte. Han lar hvert enkelt menneske uansett funksjonsnivå føle at det er verdifullt og viktig.
- Dette er fordi Han ser at hans legeme i verden ikke er helt og funksjonsdyktig hvis noen av lemmene er utelatt og mangler.
- I et fellesskap er vi alle totalt avhengig av hverandre. La oss ikke glemme det midt i vår travelhet og effektivitet.

Tenk om vi kunne lære oss å fokusere på normale fellesskap både i samfunnet og i kirken i stedet for normale mennesker. Normale mennesker finnes ikke. Det er ulike typer mennesker.

SMM – bolk 3: Praktisk fokus: Tiltak, ideer og behov for å styrke misjonsengasjementet i menighetene

Orienteringer fra SMM

Silje Espeland Johansen fra Mandal ble ansatt som *ny misjonskonsulent* i Agder-Telemark den 14. juni.

En skriftlig evaluering av *Vennskapskonferansen på Hamar* blir sendt ut senere.

Pastoral erfaringsutveksling (Sharing Pastoral Life)

- Har gjennomført det første opplegget. To prester fra Hamar besøkte Assam i India høsten 2004. Oppholdet i India har vært meget inspirerende og har fått sterkt nedslag på lokalplan bla. med artikler i lokalavisene, se (<http://prest.custompublish.com/index.php?cat=36569b>).

Også besøket fra de to prester fra India i Hamar var vellykket. De fikk formidlet mye.

Rapporten fra India er ikke kommet ennå.

- Opplegget i Israel: 2 norske var sammen med 2 ungarske prester i Israel. Erfaringene er positive, men det var en utfordring at prestene måtte bli kjent med to nye kulturer. Det er lagt mange ressurser ned i dette, og en vil se på om dette en god måte å arbeide på.

- Det tredje opplegget som starter til høsten er utveksling med kirken i Hong Kong. Mangel på søkere. Erfaring fra misjonskonsulenten i Møre viser at det å "dytte" på prestene til å søke gir resultat. Neste opplegg utlyses til høsten i InterCollegas, utveksling med kirken i Sør-Afrika.

Misjonskonsulentene oppfordres til å være aktiv med å få prester til å søke.

Misjon i Åpenbaringstiden

Prosjektgruppas forslag var vedlagt innkallingen og kommentert.

* En arbeider nå med å lage en skisse til en PowerPointpresentasjon.

- Ad nytt materiale fra misjonsorganisasjonene. *Er det noen som lager nytt materiale bes de opplyse dette til Tore, slik at dette kan komme med.*
- Ide om en radiogudstjeneste. En har fått grønt lys, og arbeider videre med dette. *Tips, ideer om innhold, eller forslag til sted hvor dette kan være bes gis til Tore.*

- Bønner fra barn i Sør. En arbeider videre med dette. For å få dette til er en helt avhengig av at organisasjonene trår til, enten ved å gå i sine arkiver for å finne bønner som tidligere er trykt /samlet inn, eller at en ber misjonærer og medarbeidere i felten samle inn. Et forslag er : dersom hver enkelt av misjonskonsulentene og de andre på møtet tar personlig kontakt med misjonær som en kjenner til og ber dem samle inn 1 eller 2 bønner + en barnetegning, så er heftet i havn.

Fra den videre samtale:

- Normisjon: Det er mye ubrukt " misjonsstoff" i forbindelse med TV-serien "Et himla liv", som kanskje kunne egne seg til å lage et helt misjonsprogram til TV –bruk.
- I Åpenbaringstiden har også Bibelselskapet sin "Bibeldag", ofte på såmannssøndagen, fokuset har vært på Bibelmisjon. Menighetene må ikke få inntrykk at det blir konkurranse og rift om dagene mellom Bibelselskapet og SMM- organisasjonene.
- Til ideen med å skape rutiner om faste misjonsgudstjenester i domkirkene på Kristi Åpenbaringsdag/åpenbaringstiden , kom følgende frem:
  - I Møre er det allerede en fast misjonssøndag i Domkirken på trenighetssøndag. har vurdert å ha det på andre faste dager
  - I Tunsberg er det fast tradisjon å ha en felles misjonsgudstjeneste for hele prostiet i Domkirken 2 pinsedag, samtidig som det er en misjonspreget gudstjeneste for Domkirkens menighet på Kristi Åpenbaringsdag.
  - I Nidaros er avdentsiden misjonstid
  - I Borg har en tidligere arbeidet med Åpenbaringstiden som en tid med særlig fokus på misjon, men det er ikke særlig struktur over dette.
  - Heftet med prekenhjelp og gudstjenesteideer, som Stavanger har utgitt hvert år, er for både Advents- og Åpenbaringstiden
  - At Åpenbaringstiden er blinket ut som en tid i kirkeåret med spesiell konsentrert fokus på misjon, er etter vedtak i Bispemøtet. Å få en omkamp på dette anses som urealistisk. Det viktige er å få inn misjon der det er naturlig.

Orientering fra Kirkens globale info v/ Astrid Hessellund

Sangboken " Syng Håp!" ble presentert. Denne inneholder sanger og bønner fra Sør, og vil være en god ressursbok i trosopplæringen og i gudstjenestelivet. En har forsøkt spesielle "Syng-håp!"- gudstjenester og en har brukt sangene som ledd i vanlige gudstjenester. Til Skaperverkets dag har en laget et gudstjenesteforslag med utgangspunkt i hustavlen fra Nidaros og med sanger fra boka. Boka finnes på CD med 20 av de 100 sangene i boka. Boka og CD'n er til salgs hos IKO-forlaget og koster kr 170 + kr 110. Både i Stavanger, Nidaros, Tunsberg og Agder- Telemark har en hatt gudstjenesteverksted/seminar omkring "Syng Håp!". Sindre Eide arbeider nå med en bok med hjelp til å sette i gang barnekor. I slutten av august er det et globalt-kontekstuelt salmedikterseminar der salmediktere fra flere land kommer sammen med sine nyskrevne salmer.

Medlemsorganisasjonene deler (hva kan den enkelte tilby m.h.t. trosopplæringen)

Normisjon: Acta har laget en liste over materiell, ressurser og konsepter som en kan tilby til trosopplæringen. Se hjemmesidene for nærmere info : <http://www.acta.as>. En ny brosjyre om menighetene og Normisjon i samarbeid er laget. Her ønsker en å flytte fokus bort fra prosjektanken, og satser på mer varig engasjement for misjon. En vil at menigheten skal fokusere på land og folk mer enn selve prosjektet. Det er da lettere å følge opp med informasjon. Mailbrev sendes ut 6 ganger i året. Disse har fokus på land. En lover ikke at det hver gang kommer konkret info om prosjektet, men at det kommer konkrete forslag til

forbønn, konkrete historier som kan brukes. En vil også serve de som har konkrete ting de ber for. "Tendens" heter bladet for ungdom som utgis av Acta. "Hermanos"- et hefte med sanger og melodier fra Cuba beregnet på barnekor + CD er også tilgjengelig.

Tibetmisjoen har egentlig ingenting konkret å tilby trosopplæringsprosjektet annet en abonnement på "Tibetaneren" og prosjekt som kan utfordre ungdom i 16-18 års fasen.

Israelsmisjonen: Har Shalomkofferten, en koffert med utstyr og stoff angående jødedommen som kan brukes i skolen og i konfirmantundervisningen. Ellers er vårt bidrag først og fremst å ha personell som har kompetanse. Vi har også utarbeidet forskjellige opplegg for feiring av jødiske høytider som jødisk påskemåltid, Purim-festen o.a. som også kan brukes for ungdom. Ung i DNI- har egen hjemmeside med vitnesbyrd, møter med ungdom m.m som vil være en god ressurs i møte med ungdom (<http://www.israelsmisjonen.no> (klikk på Ung i DNI). En har tidligere hatt et konfirmantopplegg i samarbeid med et bispedømme, der konfirmantene bla. fikk en tur til Israel. Dette konseptet tenker vi kan utvikles videre.

Areopagos: Ressursen vår er kompetansen til de ansatte. Vi har tidligere skrevet brev til menighetene i Borg og Oslo og gir informasjon om tema som vi kan bidra med til menighetene. I år har vi og skrevet til Hamar og Tunsberg. Nytt er særlig "Du og jeg og vi"- et kurs som forbereder til dialog mellom søkende religiøse. Dette kan og brukes for ungdom (gjennomføres på 3 kvelder/ 1 lørdag). I Drammensområdet søker en å få til dette for voksne. Nytt er også "Dialog i øynehøyde". Dette går på å skape møteplasser for dialog og hjelp til helhetlig personlig vekst for voksne mennesker. En ny presentasjonsbrosjyre av Areopagos er laget. Bladet "Østen og vi"- har et ofte et eget tema i hvert nummer. Areopagos har også et volontøropplegg for unge i alderen 20-30 år. Se <http://www.areopagos.org/kunming/>

Misjonsalliansen har ikke utarbeidet noe materiale spesielt til trosopplæringen. Samarbeider med Vear og Hogsnes menighet (Tunsberg), en av menighetene som er med i 1 runde av trosopplæringsprosjekt, om opplegg om en solidaritetsaksjon. Det er også tatt et initiativ overfor kateketene i et bispedømme for å gjøre dem bedre kjent med mulighet for samarbeid med oss om fjernadopsjonen - noe som kan være aktuelt for barnegrupper og kor etc.

NMS har en konsulent for trosopplæring, Agnar Aasland. Har utviklet et konfirmantopplegg om solidaritet og misjon. En CD med presentasjoner, musikk, film osv, samt 2 hefter: "Retten til liv" og "Kampen mot fattigdom" er tilgjengelig (gratis). Fås ved henvendelse til regionskontorene eller hovedkontoret i Stavanger. En særlig utfordring er å finne tjenlige rutiner og møtepunkter i forhold til menighetene. En arbeider med å gjøre tilgjengelig på nett bilder og annet materiale tilknyttet prosjektene. En utfordring er å koordinere besøk fra søsterkirkene. For at disse besøk skal bli kunne bli utnyttet og planlagt best mulig, også inn mot menigheter, så ber vi om at bispedømmene så tidlig som mulig gir tilbakemelding om ønsker og behov. Gjennom Ravinala reiser tilbyr NMS også reiser til å besøke søsterkirkene.

Innspill fra misjonskonsulentene

- Viktig for misjonsorganisasjonen nå å prioritere de menigheter som en har samarbeidsavtale og som er med i trosopplæringsprosjektet. Erfaringene fra disse, og hvordan prosjektet ble eller ikke ble integrert i trosopplæringen vil være modeller for andre som følger etter. Misjonskonsulentene kan skaffe oversikt over dette.
- Forslag fra Oslo: Utfordre en gruppe ungdommer til å gå gjennom prosjektkatalogene til alle SMM-organisasjonene, velge ut typiske prosjekt som passer for fasen 15-18 år. Lage ett ark for disse med utfordring til ungdom å velge en av disse. Kan sendes til

menighetene. Viktig at dette er ett ark, bør kanskje stå nederst på arket hvor mye det kostet å produsere. Ungdom er opptatt av dette.

- Bruk av misjonærer på hjemmeopphold. Fint om misjonskonsulentene også inkluderes når bruk av vedkommende planlegges. Misjonsalliansen opplyste at deres utsendinger brukte tiden på faglig påfyll og ferie, og sjeldent er brukt i reisevirksomhet
- Volontørene er verdifulle ressurser, men ikke brukt godt nok. Misjonskonsulentene vet ofte ikke at disse finnes, og kan derfor ikke bidra til at menighetene bruker dem.
- I Tunsberg lager de et enkelt hefte: "Hva kan vi bidra med?"- Der de ressurser, materiale, konsepter og lignende SMM organisasjonene kan tilby menigheten settes opp i en synoptisk oversikt inndelt etter de ulike fasene i trosopplæringen. Dette skal sendes til menighetene, og lages på en slik måte at det er lett å oppdatere. Når det er ferdig kan det brukes i andre bispedømmer med noen små justeringer.
- Et nytt konsept for aldersgruppen 6-12 år, "eXpedisjon" er en suksess i menighetene. Det er utviklet av Acta Normisjon, VeBu region. De tok den gamle bo-hjemmeleir ideen, og utfordret en gruppe ungdommer i alderen 14-18 år om å lage et nytt konsept.
- Ikke alle organisasjonene er like bevisst på at menigheten er stedet for deres virksomhet (Nidaros).
- Spørsmålet er hvilke strukturer som skal fremme misjonsengasjementet i menighetene. Andre felt har en definert ansattkategori. Vi må rette oss mot de frivillige. Cellegruppe -tenkningen der gruppene tar ansvar for ulike deler av menighetens liv er en modell.
- Mange menigheter tenker at organisasjoner = noen som vil ha dem til å gjøre noe eller noen som ber om penger. Derfor fint hvis organisasjonene møter menighetene med :"Hva kan vi gjøre for dere". Det bygger gode relasjoner som i annen omgang kanskje gir utelling for organisasjonenes agenda.
- Noe som savnes i trosopplæringen både i menighetene og i og organisasjonenes tilbud er tiltak der ikke bare barna og de unge fanges opp men også foreldrene deres. Linken mellom barne- og voksenarbeid er ofte svakt.
- Konkrete prosjekter øremerket aldersfasen 14-18 år savnes. En ide burde kunne være å blinke ut noen av de allerede eksisterende prosjekter som "passer godt for ungdom".
- I Agder-Telemark har en arbeidet med og gitt prioritet til "Misjon som ressurs i trosopplæringen". Konkret har dette vært en kombinasjon av samlinger og møte med enkeltmedarbeidere. Erfaringen er udelt positiv.
- Fra en sokneprest: Det er vanskeligere å få til samlinger. Får vi en invitasjon, så stiller kanskje en ansatt opp, det er svært vanskelig å få andre til å stille. Når vi mottar post, selv om den er fra en misjonsorganisasjon, åpnes den kanskje ikke, den blir kanskje ikke lest, den legges bort - fordi det ikke haster. Når en kommer på besøk og har invitert til en kveld kommer det 5-6 stk som blir tent. Men dette er ressurskrevende.
- Nå er det snart nytt menighetsrådsvalg. Inntrykket er at det vil bli stor utskiftning. Viktig strategisk å møte de nye, men en bør la dem få et halvt år først.
- Bjørgvin: Har vanskeligheter med å vite hvem en skal kontakte m.h.t til misjon i de enkelte menighetene. Det er mye dokumenter og blader som kommer hver dag også til misjonskonsulenten. Hvordan få tid til å lese alt dette. Kurs i speed-reading ?
- Erfaring fra Hamar: det er viktig med et nært samarbeide m/undervisningskonsulenten i bispedømmet. I Hamar har dette resultert i et solidaritetsprosjekt for ungdom der en sammen med NMS og v.h.a. OVF- midler sender en gruppe ungdommer til Madagaskar. Ungdom er også representert i internasjonalt .
- Misjonskonsulentene oppfordres til å gi feedback på organisasjonenes hjemmesider- hvordan de fungerer, i hvilken grad de er tilgjengelige for menighetene som brukere.

- Ønske fra Åslog Enebakk som sokneprest: Har gode erfaringer med 4 –årsbok og 6 –årsbok. Dette skaper gode møtepunkter. Skulle ønske det var laget en lignende bok for 8-åringer også. I denne boken kan det internasjonale aspektet og misjon komme inn.

Samtale om hvordan følge opp kirkemøtes tema

- *Misjonsgudstjenester i Domkirkene på Kristi åpenbaringsdag:* Gjøre dette til fast rutine ? En har gjort god erfaring med dette i Oslo bispedømme, der en hvert år har besøk fra en av søsterkirkene. Kunne en koordinere bedre så også andre bispedømmer får besøk av de samme til gudstjenestesteder eller andre samlinger tilknyttet Åpenbaringstiden. Det er ikke økonomi til dette på sentralt hold i SMM, må søkes i de enkelte bispedømmer. OVF vil i noen tilfeller være aktuell for en søknad.
- *Implementering av tjenesteordningene for prester* gir muligheter til å tenke nytt. Kanskje åpner dette muligheter til å ha en ansvarlig for misjon i hvert prosti ?
- I Borg har de *opprettet Forum for misjonal kirke*. Et av målene er å finne ut hvordan en går videre med evangeliet på lokalplanet.
- I Møre vil det være å få misjon inn på *prestekonventet*.
- Viktig å søke samarbeid med de som arbeider med gudstjenestereformen
- Heftet "Hva i alle dager" kan bli trykket opp i nytt opplag hvis behov. Selv om MiB avsluttets i 2005, vil både Tore og Audhild være tilgjengelige som ressurspersoner.

SMM-bolk 4: Aktuelt fra misjonsorganisasjonene

Hvordan ivareta en tettere kontakt mellom misjonskonsulentene og de menighetsansvarlige i misjonsorganisasjonene sentralt ?

- De menighetsansvarlige har savnet et fora der de samtaler om strategi og koordinerer.
- Organisasjonene har behov for å informerer misjonskonsulenten, bla. har Areopagos og Misjonsalliansen det siste året invitert misjonskonsulenter til et møte med seg. NMS har invitert konsulenten til sine arbeider samlinger. Andre organisasjoner har ikke kunnet gjøre dette på samme måte. Viktig å finne felles fora for samhandling og informasjonsutveksling. Viktig å ikke kjøre ulike løp.
- Dette er bl.a. et spørsmål om geografi – noen kommer langveis fra og har ikke full stilling som misjonskonsulent. Kanskje ha flere geografisk tilrettede samlinger.
- Vi har også mulighet til e-post nettverk og chatt-ing (f.eks ved å opprette egen avgrenset gruppe på MSN el.l.). Det vil si i praksis at en setter av en tid der alle på hver sitt sted er koblet til PC på sin arbeidsplass og kommuniserer ved å skrive.
- Viktigere å ha kontakt regionalt der organisasjonen har noe regionalt. Ellers sentralt.
- Den årlige fellesamlingen er et godt fora for dette, og en kan legge til rette for at dette behovet blir dekket i møtet. Samlingen kan være på 2 dager med en dag der hver organisasjon for sin tildelte tid sammen med misjonskonsulentene.
- Vi som arbeider i organisasjonene trenger uformelle møter, og de organisasjoner som ikke har regionalt nettverk trenger å få en tettere kontakt med misjonskonsulentene.

- Misjonskonsulentene opplever at organisasjonene ikke er like flinke til å invitere dem til regionale årsmøter og samlinger for arbeiderne. De oppmuntrer organisasjonene til å bli flinkere til å inkludere misjonskonsulentene på det regionale plan.
- Ikke alle konsulentene har 100 % stilling, og har derfor ikke like store muligheter til å delta på samlinger på landsplan.
- (DNI): Vi bør styrke bevisstheten om felleseiet i SMM. Ved at ansettelsesmyndigheten historisk har gått fra misjonsrådet til bispedømmene, kan dette ha bidratt til at vi som organisasjon ikke har behandlet og tenkt på konsulentene som våre egne ansatte. Vi bør sørge for at vi fra sentralt hold gir dem en oppfølging som er en ansatt verdig.

Konklusjon:

- Bør være rom for møter på landsplan eller på regionsnivå for de små organisasjonene.
- Chatting og aktivt bruk av e-post bør tas i bruk av dem som har behovet for det.
- Vi bruker en dag av fellessamlingen til praktiske ting. Eventuelt med gruppemøter mellom enkeltorganisasjon og konsulentene.
- Det er behov for de SMM-ansvarlige i organisasjonene å møtes innbyrdes. Det kan kanskje ivaretas med en egen gruppesamling for disse på fellessamlingen. De må selv ta initiativ til å møtes ut over dette.
- Misjonsorganisasjonene følger opp konsulentenes ønske om å bli mer inkludert på regionsnivå.

Nytt fra misjonsorganisasjonene

Normisjon: Det er gjort vedtak i landstyret om at en skal fremme forslag om nytt arbeid i Kambodia. En vil da gå inn i International Coalition Cambodia. Det dreier seg bl.a. om deltakelse i en Bibelskole i Phnom Pehn. En arbeider med en handlingsplan for 2006-2009. Yngre krefter trykker på for et samarbeidsnettverk med forsamlinger/ menighetsplantere i Europa. Dette vil bl.a få nedslag i handlingsplanen.

Tibetmisjon: Arnfinn Eng begynner den 22 juni som ny administrasjonsleder. Han vil ha ansvaret for oppfølging i SMM.

Israelsmisjon: Takk til misjonskonsulentene for det de har gjort for at prinsipperlæringen ble mottatt og presentert i bispedømmene. Den er nå oversatt til engelsk, ungarsk, fransk og russisk. Til høsten kommer det en studieplan. Vi har fått en ny logo. Langtsidsplan 2005-2007 er nå tilgjengelig. Visjon om at jødene skal komme til tro på Jesus Kristus. Dette skjer nå, mer enn noen gang. I Tyskland har antallet messianske menigheter økt fra 5 –22 på få år. En holder nå på etablere en messiansk menighet i Bucuresti. Har en egen sangbok med messianske salmer og sanger. Et kor i Norge lærte og fremførte en hebraisk kantate, ble invitert til Israel hvor de også fremførte Händels Messaiah !

NMS: Generalforsmalingen i Trondheim har fått svært god påmelding (2000 til nå). Økonomisk er vi ikke i rute, opplever inntektsvikt på 5-6 mill. kr. Frivillighet er en ressurs vi må være frimodigere til å bruke i menighetene, også m.h.t økonomi. Å gi penger er ett uttrykk for disippelskap. På GF vil Fulanimessen bli fremført.

Misjonsalliansen: Har vært i SMM i ett år nå. Opplever å bli møtt med åpne armer. Har fått 15 misjonsavtaler og arbeider med 3 nye og 6 potensielle. Arbeider med nye SMM-relaterte sider på våre hjemmesider. Regner med at denne er oppe fra ca 1 juli. Vi ønsker å styrke den diakonale profil i Dnk ved vårt nærvær. Planlegger en studietur for diakoner i Borg, Oslo og Tunsberg bispedømmer til Ecuador til høsten. Misjonsalliansen dekker opphold, mens deltakerne betaler reisen. Vi vurderer nå om vi skal starte arbeid i Afrika.

Areopagos har endret sin formålsparagraf til ” å dele evangeliet i en multireligiøs verden”, før stod det ”til religiøst søkende mennesker – særlig buddhister”. Økonomisk har en ikke fått de 9 % avkastning som en håpet; bare 7 % så langt. Arbeider med at Tao Fong Shan skal eies og styres lokalt. Et dokument om forståelsen av dialog er nå ferdig. Er med i utredning og planer om pilegrimssenter i Nidaros. Samarbeider med PF om kurs for prester i åndelig veiledning. Det var 30 plasser, men søknaden var så stor at en måtte doble det, slik at det er nå 60 prester med i dette programmet.

KVs misjonskonferanse i Aten

Astrid Fylling hadde en inspirerende presentasjon av sine sterke inntrykk fra konferansen. Hun sender sin powerpoint- presentasjon til alle pr e-post.

Evaluering av samlingen

- Tidspunktet – i slutten av vårsemesteret – er gunstig.
- Bra med mer praktisk.
- Mer lovsang og Jesusbegeistring!
- Mer som kan riste oss sammen som fellesskap.
- Flott å få komme som ny i gruppa.
- Fint at samlingen ikke hadde karakter av styremøte. Kan godt ha faglig fordypning i form av teologisk misjonsforedrag inn i deres sammenheng.
- Verdifullt og hyggelig å være tilbake i fellesskapet.
- Mangelfull dynamikk på rapporteringsdelen.
- Rommet er ”tungt”. Særlig hvis en har problemer med å høre.
- Gjerne ett gruppemøte til.
- Delingen i homogene grupper fungerte bra. Takk for et raust kollegium og et nydelig fellesskap.
- Få en bestilling på forhånd om hva en blir spurt omm i rapporteringen.
- Begynne møtet med et måltid eller en aktivitet.
- Å bli bedt om på forhånd å rapportere om to gleder og to utfordringer fungerte bra.
- En vil gjerne ha papirene en uke på forhånd.

Knut Edvar Larsen/Audhild Kaarstad/Tore Laugerud-ref

Protokoll fra møte i den katolsk-lutherske kontaktgruppen KATLUSA, 20.5.2005, på Kirkens Hus, Oslo

Tilstede:

Ole Christian Kvarme, Lars Erik Rikheim, Gerhard Schwenzer, Else-Britt Nilsen, Trond Skard Dokka, Anne-May Stavenes, Åse Cameron, Einar Vegge, Arne Marco Kirsebom, Jo Neve, Stephanie Dietrich (referent)

Møtet ble åpnet ved en andakt i kapellet i Kirkens Hus ved Ole Christian Kvarme. Gruppemedlemmene presenterte seg ved møtets begynnelse.

KATLUSA 1/2005 Protokoll fra møte 24.11.2005

Følgende merknader til protokollen fremkom:

- s.1 Den katolske kirken gjenopprettet (gjen tilføyes)
- s.3 Dkk har 140 nasjonaliteter (i perioder sløyfes)
- s.4 ....den lutherske kirken oppstod...., men er Jesu Kristi kirke (en sløyfes)

Vedtak: Protokollen er godkjent med de endringer som er kommet frem under møtet.

KATLUSA 2/2005 Orienteringssaker

Sakspapirer:

- diverse artikler om pavevalget
- Broen 2-2005: Intervju med biskop Gerhard Schwenzer: "Eukaristisk år"

Vedtak:

1. Sakene tas til orientering.
2. Dokumentet "Mane nobiscum Domine" sendes ut til gruppemedlemmene sammen med referatet (se vedlegg).

KATLUSA 3/2005 Orienteringer fra våre kirkesamfunn

Den romersk-katolske kirken (DKK)

Biskop Schwenzer orienterte om hendelsene omkring pavens død og begravelse og valget av den nye paven.

Den avdøde paven la stor vekt på betydningen av økumenisk arbeid, slik det for eksempel kom frem i skriften "Ut unum sint". Schwenzer understreket at den nye paven har gitt uttrykk for at han vil fortsette på denne linjen når det gjelder økumenikk.

Den nye paven brukte for eksempel en liturgisk påkledning ved innsettelsen som har sitt historiske opphav fra tiden før skillet mellom øst- og vestkirken. Dette tolkes som et tegn på åpenheten mot østkirken og ønsket om samarbeid.

Også ved andre anledninger understreket den nye paven allerede sin økumeniske åpenhet.

Av andre gruppemedlemmer ble det gitt en kritisk analyse av mediedekningen rundt pavens død, og det sterke fokus på pavens person. Fokuset på paveembetet generelt eller paven som embetsbærer ble forskjøvet til først og fremst å gjelde pavens person.

Ellers understreket biskop Schwenzer at DKK er svært takknemlig for at man får låne kirkebygninger fra Dnk der det er behov. DKK har fortsatt for få, og mange steder for små kirker.

Den norske kirke (Dnk)

Biskop Kvarme orienterte om aktuelle temaer i Dnk. Det kan rapporteres om en svak stigning både når det gjelder antall konfirmanter og oppslutning om gudstjenester, samtidig som antall kirkelige vigsler har gått ned.

En viktig sak for Dnk er den kirkelige kulturmeldingen som er lagt frem, og som skal drøftes i mange forskjellige fora fremover.

En stor utfordring for Dnk er det store antall verneverdige kirker som er dårlig vedlikeholdt. Mange kommuner bruker mye penger til kirkevedlikehold - slik at det er forholdsvis lite penger igjen til menighetsarbeidet. Det arbeides derfor for at ansvaret for slike bygninger kan overføres til staten.

Videre orienterte Kvarme om saken om asyl- og flykningepolitikk på høstens Kirkemøte, og hovedtemaet for Kirkemøtet: En misjonerende kirke.

KATLUSA 4/2005 "Apostolisitet"

Lars Erik Rikheim

innledet samtalen med en kirkehistorisk beskrivelse av ekklesiologien og forståelsen av apostolisitet i oldkirken, og spesielt hos Ignatius.

Rikheims innledning blir ettersendt gruppe medlemmene når den foreligger sekretariatet, sammen med neste møteinnkalling.

Trond Skard Dokka

ga i sin innledning en skisse til hvordan temaet "apostolisitet" kan systematiseres.

Noen stikkord fra Dokkas innledning:

Fire dimensjoner ved apostolisitet:

1. *at* det overleveres
2. *hva* som overleveres
3. *hvem* som overleverer
4. *hvordan* det overleveres

1. AT: Det er viktig å feste blikket på *at* det overleveres. Selve det at man går ut og gir videre det apostolske budskapet, er i seg selv apostolisk, og det innebærer en sendelse. I selve begrepet ligger det at budskapet skal videreføres og formidles. Johannes 20, "lik som Faderen har sendt meg sender jeg dere", er en avgjørende tekst for å gjøre sendelsen/apostolisiteten trinitarisk. Alle Guddommens tre personer er med på å bære at det sendes ut. Det er et indre forhold mellom det å være apostolisk, og det å være sendt.

2. HVA: "Det apostolske budskap" – apostolikum som en sammenfatning av det apostolske budskapet. Innholdsbestemme det apostolske budskapet.

I det protestantiske kirkefellesskap har dette vært hovedelementet man har vektlagt – selve budskapet som formidles, mer enn formidlingen i seg selv.

3. HVEM: I katolsk tradisjon spiller spørsmålet om hvem som overleverer en stor rolle, og en større rolle enn i de fleste reformatoriske kirker. Vektlegger man at det er en kontinuitet mellom apostelembetet og vår kirkes presteembete, blir det til et viktig prinsippsspørsmål, for eksempel i forhold til kjønnsspørsmål. Forstår man derimot prestedtjenesten som en ren funksjon av menigheten for formidlingen av budskapet, spiller kjønnsspørsmålet ikke noen rolle. Prestetjenesten kan således åpnes for kvinner, siden den ikke er en videreføring av aposteltjenesten. Viktig å hente frem at det er sammenheng mellom vår prestedtjeneste og aposteltjenesten.

4. HVORDAN: Dokka refererte til den norske teologen Knud Carl Krogh-Tonning (1842-1911), som skiller mellom umiddelbarhet og middelbarhet når det gjelder apostolisitet. Apostlenes umiddelbare forhold til Kristus er ikke gjentagbart, samtidig er det noe i selve embetsfunksjon som kan overleveres. Forholdet mellom kontinuitet og brudd. Spørsmålet om hvordan det overleveres er viktig – benyttelsen av nådemidlene. Det apostoliske ligger i benyttelsen av nådemidlene. Det innebærer et fokus på hvordan det formidles. Spørsmålet om overleveringenes "hva og hvem" er ikke utradert – men fokuset er på *hvordan* det overleveres. Det er her det apostoliske ligger, ifølge Tonning. Hvis man går inn i spørsmålet om apostolisiteten med dette som fokus, vil avveiningen av "hva-hvem"-spørsmålene bli enklere.

Fra samtalen i gruppen:

- "å representere Kristus" er i følge katolsk teologi mer enn en funksjon. Det som avbildes er ikke bare et bilde, men en virkelighet som er tilstede. Dermed er embetsbæreren mer enn bare en "ordensfunksjon" i kirken.
- "den lokale kirke": den enkelte gudstjenestefeirende menighet – eller hele bispedømmet? ulik tradisjon og praksis.
- den lokale kirken vil være representert ved sin biskop ifølge katolsk syn

Vedtak:

1. Samtalegruppen takker Rikheim og Dokka for innledningene.
2. Saken drøftet.

KATLUSA 5/2005 Terminavtale for høstmøtet

Neste møte i den katolsk-lutherske samtalegruppen:

Tirsdag 29.november 2005, klokken 10.30-15, hos DKK (Mariagården).

Forslag til tema for høstmøtet:

- **Kirkemøtedokumentet om misjon skal danne grunnlag for samtalen.**
- **I tillegg sendes det ut dokumentet "Duc in altum" fra DKK.**
- **Arne Kirsebom fra DKK inviteres som observatør under plenumsbehandlingen av saken om misjonsforståelsen**
- **Dnk's saksbehandler for denne Kirkemøtesaken, Tore Laugerud, inviteres til møtet**

KATLUSA 6/2005 Eventuelt: Offisielt navn for gruppen - KATLUSA

Gruppen skal fra nå av bære navnet katolsk-luthersk samtalegruppe, KATLUSA. Betegnelsen katolsk-luthersk kontaktgruppe og katolsk-luthersk samtaleforum brukes ikke mer.

Møte i dialoggruppa mellom Romanifolkets landsforening og Kirkerådet 24. mai 2005

Tilstede:

Mona Ourom Johansen
Leif Bodin Larsen
Erling Pettersen
Anne-Grete Larsen

Forfall:

Anna Gustavsen
Arne Grønningsæter

Sak 08/05: Etablering av Taternes kirkeråd/pastorat

RFL lanserte ideen om et kirkeråd eller et pastorat for taterne. Tanken er å samle prester, pastorer og sjelesørgere som enten er taterne eller som har kjennskap til taterne i ei ressursgruppe som kan kontaktes ved behov.

Kirkerådet foreslo å forelegge ideen for Norges kristne råd all den tid mange i folket tilhører andre kristne samfunn enn Den norske kirke. Norges kristne råd organiserer både Den norske kirke, og mange andre kirker, blant annet pinsevevne.

Generalsekretæren i Norges kristne råd inviteres med på neste møte i kontaktgruppa.

Sak 09/05: Kirkebygg som skal avhendes

RFL uttrykte interesse for framtida til kirkebygg som eventuelt skal avhendes fra Den norske kirke til andre. Kirkerådet avklarte at det ikke er noen aktuell problemstilling for øyeblikket.

Sak 10/05: 7. mai 2006

Menighetshus og kirke må bestilles på Ris. I tillegg må det organiseres servering. Det mangler en setning på Gaustadsteinens inskripsjon. Kirkerådet følger opp.

Sak 11/05: Menneskerettighetssøndagen

Er det mulig med forsoning med taterne som tema?

Sak 12/05: Arbeidsmøter mellom Den norske kirke/TL

Disse er hovedsakelig forankra i Kirkemøte-vedtaket fra Trondheim 2000. En del er gjort siden da. Kirkerådet er fortsatt opptatt av å følge opp samarbeidsavtalen.

Sak 13/05: Møte med ny Oslo-biskop

TL ønsker et snarlig møte med biskopen i Oslo. Kirkerådets representanter i kontaktgruppa blir med på møtet.

Sak 14/05: Lokale minnestunder

TL ønsker å arrangere minnestunder både ved Svanviken i Møre bispedømme og ved Birkeli i Agder og Telemark bispedømme. Kirkerådet kontakter biskopene om dette.

Sak 15/05: Orienteringer

Fondet Stortinget har opprette som en del av taternes kollektive erstatning fra storsamfunnet er nå i ferd med å få vedtekter. TL står imidlertid fast på at fondet skal stå urørt til de individuelle erstatningssakene er avklart.

TL reagerer sterkt på at filmen "Fant" stadig vises og har gitt uttrykk for dette blant annet overfor NRK.

Laura Marie Wilhelmsen Sakar. Eies hennes hus av OVF?

"Fantebukta" i Søgne. Nylig kjøpt av prest som ønsker å skifte navn. TL reagerer.

Neste møte: 17. august hos biskopen i Oslo.

Møte i dialoggruppa mellom Romanifolkets landsforening og Kirkerådet etter møtet med Oslo biskop. 17. august 2005.

Tilstede:

Anna Gustavsen
Leif Bodin Larsen
Erling Pettersen
Arne Grønningsæter
Anne-Grete Larsen
Inger Nesvåg, Oslo bispedømmekontor (observatør)

Forfall:

Mona Ourom Johansen

Sak 16/05 Møtet med Oslo biskop

Dialoggruppa evaluerte møtet med Oslo biskop Ole Chr. Kvarme og domprost Olav Dag Hauge som svært positivt. Olav Dag Hauge og Leif Bodin Larsen samarbeider om forsoningsgudstjeneste i Oslo Domkirke.

Sak 17/05: Etablering av Taternes kirkeråd/pastorat

Generalsekretæren i Norges kristne råd inviteres med på neste møte for å drøfte om forslaget kan føres videre.

Sak 18/05: 7. mai 2006

Menighetshus og kirke er bestilt på Ris. Kirkerådet har kontakta Gravferdsetaten i Oslo som har bekreftet at Gaustadsteinens inskripsjon blir komplettert. Oslo biskop har sagt ja til å delta.

Sak 19/05: Menneskerettighetssøndagen

Forsoning blir tema, med taterne som en av tre grupper. Erfaringene fra gudstjenesten 5.6.05 på Kongsvinger tas med.

Sak 20/05: Fondet

TL holder fast på at de ikke vil ta i bruk fondet før individuelle erstatningsordninger er avklart. TL er ikke fornøyd med Billighetserstatningene som er foreslått. TL opplever at gruppene som omfattes er for snevert definert. TL ønsker en anerkjennelse fra Stortinget om at lovene som ble brukt overfor taterne i seg selv var urettferdige. Dnk ønsker å være med på å jobbe overfor Justiskomiteen med dette.

Neste møte fastsettes i samråd med Norges kristne råd.

